

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของพื้นที่ ประกอบด้วย ข้อมูลปฐภูมิ และอุตุนิยมวิทยา รวมไปถึงการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การสำรวจสภาพทั่วไปของพื้นที่ ทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ จำแนกข้อมูลเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

4.1 การสำรวจ ระบุ และจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี เพื่อกำหนดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.2 นโยบาย และแนวโน้มการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ได้แก่ แผนพัฒนาชุมชน เป็นต้น

4.3 ความต้องการ ข้อจำกัดของชุมชนในการปรับปรุงที่พักอาศัยให้เป็นโฮมสเตย์ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก และองค์ประกอบการท่องเที่ยว

4.4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรูปแบบที่พักอาศัย และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

4.1 การสำรวจ ระบุ และจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

การศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ได้แก่ ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งสำรวจสภาพปัจจุบัน และหาแนวทางในการนำทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างเหมาะสม

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่ท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

แม่น้ำนครชัยศรีเป็นชื่อเรียกแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำที่แยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่เหนือจังหวัดชัยนาทและมีชื่อเรียกตามจังหวัดที่ไหลผ่าน ผ่านจังหวัดสุพรรณเรียกว่า แม่น้ำสุพรรณ ผ่านจังหวัดนครปฐมเรียกว่า แม่น้ำนครชัยศรี ผ่านจังหวัดสมุทรสาครเรียกว่า แม่น้ำท่าจีน อำเภอ

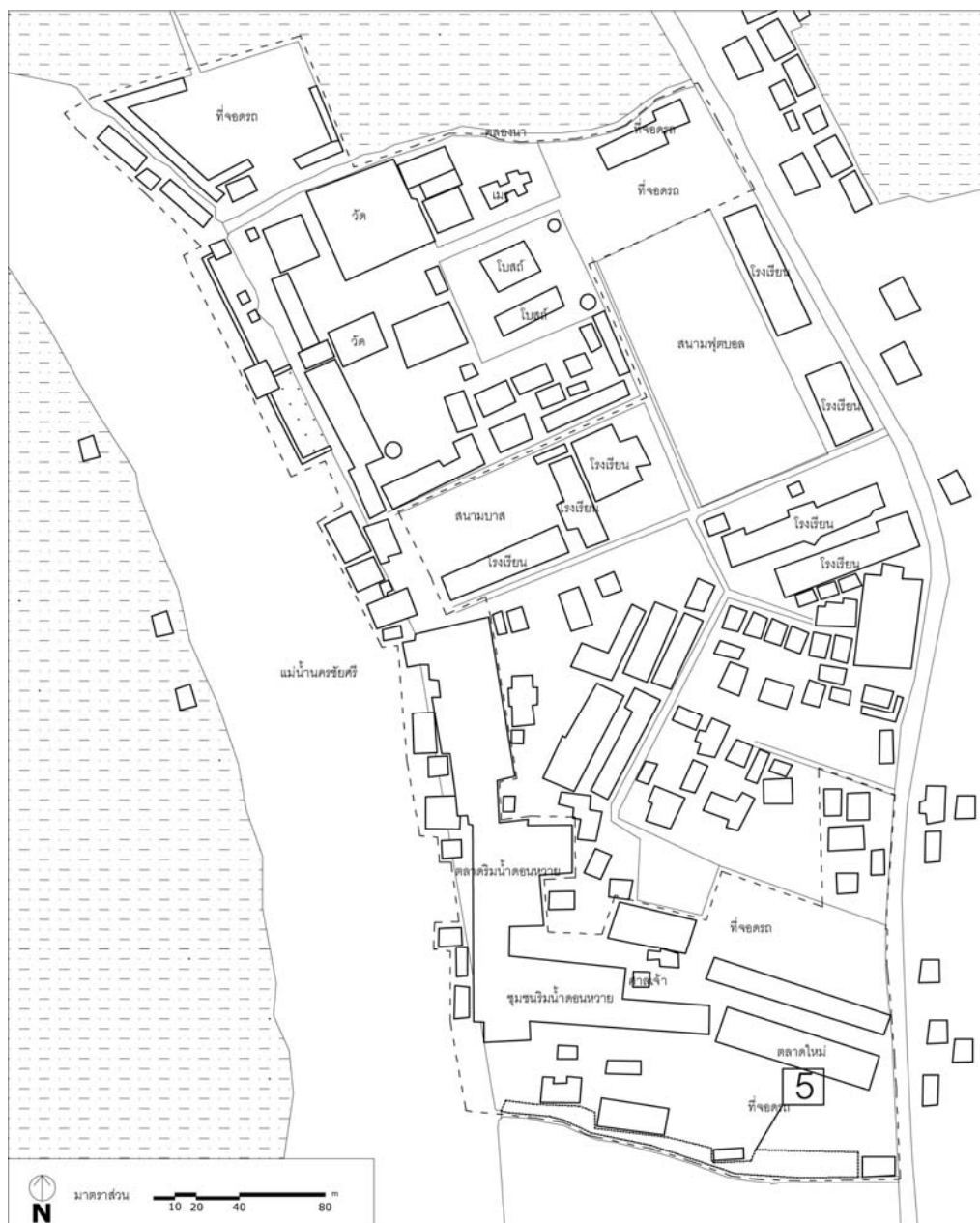
ที่แม่น้ำนครชัยศรีไหลผ่านในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ บางเลน อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน ตามลำดับ พื้นที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในขอบเขตการศึกษาอยู่ในอำเภอสสามพราน ได้แก่ ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ โดยทั้ง 3 พื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว โดยห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 56 กิโลเมตร

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลของพื้นที่ศึกษาริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

รูปแบบในเรื่อง		พื้นที่ศึกษา		
		ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย	ชุมชนบ้านท่าพูด	ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่
ลักษณะการใช้พื้นที่		พื้นที่สำหรับสถาบันศาสนา พื้นที่สำหรับพาณิชยกรรม และพื้นที่สำหรับที่พักอาศัย	พื้นที่สำหรับสถาบันศาสนา และพื้นที่สำหรับที่พักอาศัย	พื้นที่สำหรับสถาบันศาสนา และพื้นที่สำหรับที่พักอาศัย
ที่ตั้ง		หมู่บ้านโคกหวาย ต.บางระทีก อ.สามพราน	หมู่บ้านคลองท่าพูด ต.ไร่ขิง อ.สามพราน	หมู่บ้านท่าตลาด ต.ท่าตลาด อ.สามพราน
บริเวณโดยรอบพื้นที่ศึกษา	ทิศเหนือ	คลองนา	แม่น้ำนครชัยศรี	ถนนทางเข้าวัดทรงคนอง แยกจากทางหลวง หมายเลข 3415
	ทิศใต้	อุดมพาณิชย์ค้าไม้ ที่ดินเอกชน	ถนนทางหลวง หมายเลข 3316 สาย ไร่ขิง-ทรงคนอง	แม่น้ำนครชัยศรี
	ทิศตะวันออก	ถนนทางหลวงหมายเลข 3316 สายไร่ขิง-ทรงคนอง	โรงเรียนวัดท่าพูด	โรงงานย้อมผ้า
	ทิศตะวันตก	แม่น้ำนครชัยศรี	ที่ดินเอกชน	ดินสาธารณะ

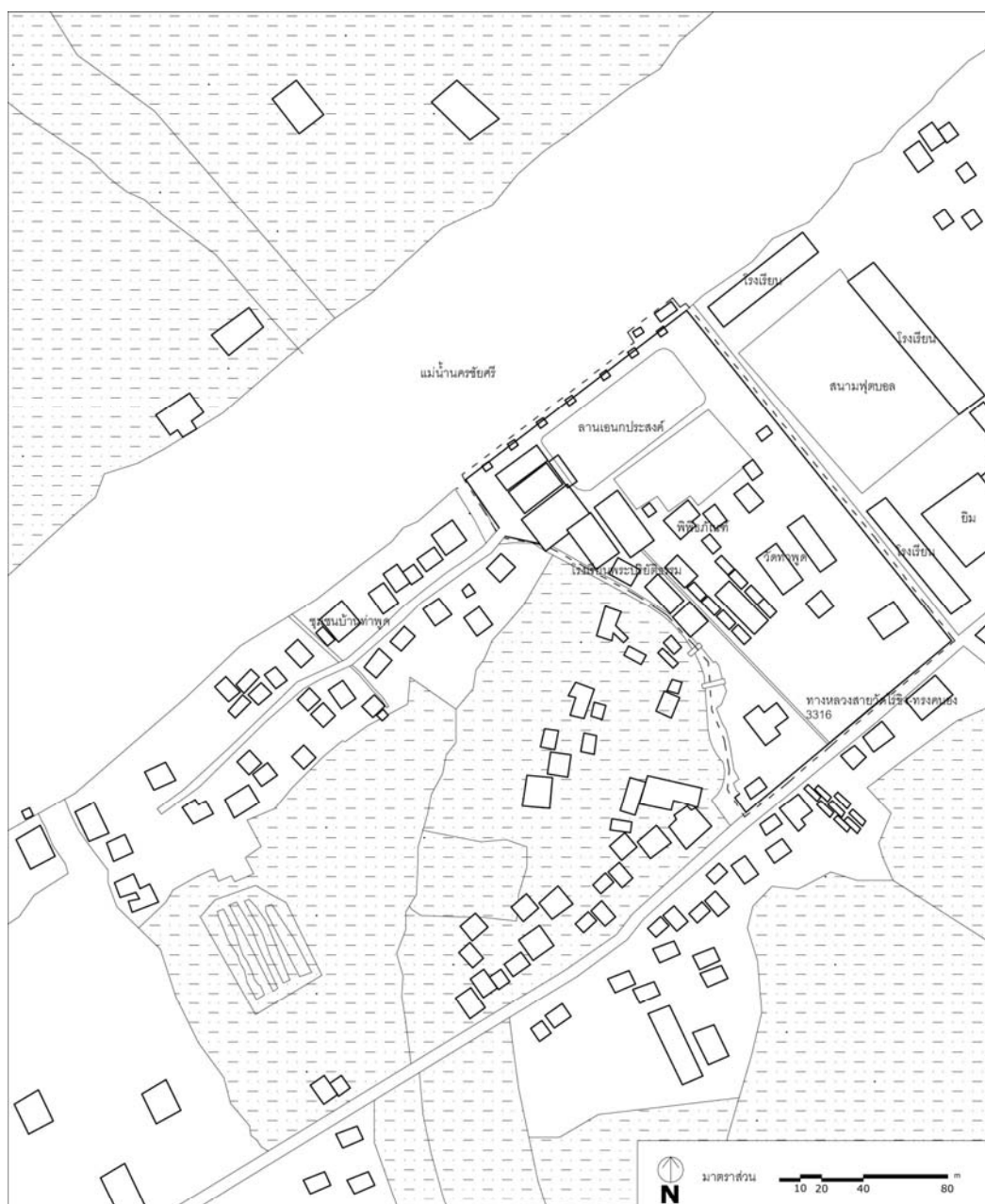
ภาพที่ 4.1
พื้นที่ศึกษาที่ 1 ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

- พื้นที่เกษตรกรรม
- อาคาร
- ถนน
- ขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

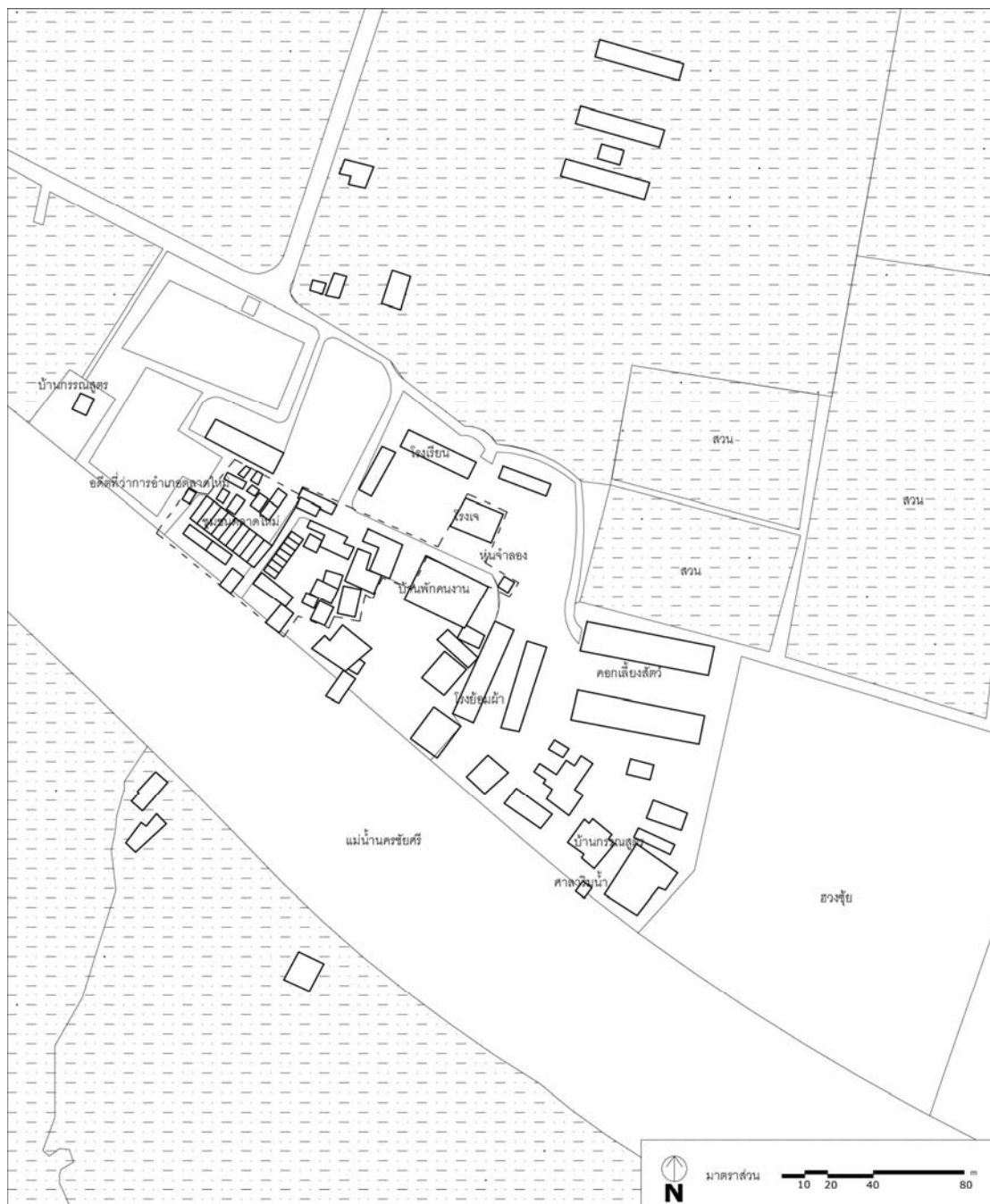
ภาพที่ 4.2
พื้นที่ศึกษาที่ 2 ชุมชนบ้านท่าพุด

- พื้นที่เกษตรกรรม
- อาคาร
- ถนน
- ขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ภาพที่ 4.3
พื้นที่ศึกษาที่ 3 ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

- พื้นที่เกษตรกรรม
- อาคาร
- ถนน
- ขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ตารางที่ 4.2 และ 4.3 แสดงสัดส่วนของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลาดริมน้ำดอนหวายมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2546 ทำให้หน่วยงานรัฐบาลภายในท้องถิ่น ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาให้ความช่วยเหลือในเรื่องระบบสาธารณูปโภค และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยว (ชาญศักดิ์ วุฒิสังคะ, 2550) ขณะที่ชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ จำนวนนักท่องเที่ยวน้อยทำให้ไม่มีการเก็บข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.2
สัดส่วนนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว
จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2546

สถานที่ท่องเที่ยว	สัดส่วนของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
วัดปฐมเจติยารวิหาร	46.09	62.19	46.65
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	16.82	10.68	16.61
ตลาดริมน้ำดอนหวาย	12.49	7.37	12.31
พระราชวังสนามจันทร์	11.04	13.27	11.11
วัดไร่ขิง	9.71	1.77	9.43
อื่น ๆ	3.85	4.72	3.88

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546.

ตารางที่ 4.3
สัดส่วนนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว
จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2547

สถานที่ท่องเที่ยว	สัดส่วนของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยว		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
ตลาดดอนหวาย	34.74	28.25	34.47
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	22.41	23.85	22.47
วัดปฐมเจติยารวิหาร	27.46	23.08	27.28
วัดไร่ขิง	9.54	3.32	9.28
พระราชวังสนามจันทร์	14.98	6.19	14.62
สวนสามพราน	7.72	16.75	8.09

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถานที่ท่องเที่ยว	สัดส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนท่องเที่ยว		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
ฟาร์มจระเข้สามพราน	7.20	14.94	7.52
สวนผลไม้	9.08	2.92	8.83
สวนปาล์มไพร	6.22	1.09	6.01

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547.

4.1.2 ประวัติและความสำคัญของพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ

แม่น้ำนครชัยศรีเป็นแม่น้ำสายสำคัญในพื้นที่บริเวณภาคกลาง แม่น้ำนครชัยศรีมีส่วนในการหล่อเลี้ยงชุมชนและพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำ นอกจากวัดและตลาดแล้วริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรียังพบสถานประกอบการอื่น ๆ ที่อยูริมน้ำ ซึ่งสมัยก่อนได้อาศัยการขนส่งทางน้ำ ประกอบด้วย โรงสีข้าว โรงทอผ้า โรงงานเหล้า โรงต่อเรือ และอู่เรือ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของชุมชน และแสดงถึงความสำคัญของการคมนาคมทางน้ำ ปัจจุบันโรงงานบางแห่งปิดกิจการลงไป รวมทั้งรูปแบบที่พักอาศัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

ภาพที่ 4.4

เรือสำหรับแข่งในสมัยโบราณ

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ในอดีตการปลูกที่พัทลุงบริเวณริมน้ำจะช่วยให้การเดินทางสะดวกสบาย ซึ่งจะพบเรือนไทยริมน้ำ เรือนท่งถิ่น เรือนในสวน และเรือนแพริมน้ำ ซึ่งเรือนแต่ละประเภทได้สะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนแบบดั้งเดิมได้ดี โดยเฉพาะเรือนแพในพื้นที่ที่มีลักษณะที่เฉพาะคือจะใช้เป็นร้านค้าขายของบริเวณตลาดริมน้ำ และแบบแยกออกจากตลาด เนื่องจากตลาดริมน้ำในสมัยก่อนจะมีระยะห่างกันประมาณ 2 – 3 กิโลเมตร จะมีเรือนแพชาวจีนเป็นร้านค้าย่อย ๆ ระหว่างตลาดริมน้ำ

ภาพที่ 4.5

เรือนแพริมฝั่งแม่น้ำน่านนครชัยศรี

ที่มา: วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำน่านนครชัยศรี, 2540

พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำน่านนครชัยศรีเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่มายาวนาน โดยในพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย พื้นที่ที่มีความเก่าแก่สามารถแบ่งได้ตามยุคสมัยดังต่อไปนี้

ยุคก่อนรัตนโกสินทร์ มีการสันนิษฐานเกี่ยวกับอายุของวัดท่าพุดว่ามีอายุประมาณ 260 ปี โดยเมื่อประมาณ พ.ศ. 2310 มีกลุ่มพระภิกษุได้นำนี้สงคราม และทหารพม่าเข้ามาทำการบูรณะวัดท่าพุดซึ่งขณะนั้นอยู่ในสภาพทรุดโทรม และถูกทิ้งร้าง ต่อมาเมื่อพระเจ้าตากสินทำการกู้เอกราชคืนได้ก็พยายามรวบรวมพระราชอาณัติให้กลับมาอยู่ที่พระอารามหลวง โดยพระอาจารย์รอดเจ้าอาวาสวัดท่าพุด ต้องการจำพรรษาอยู่ที่วัดท่าพุด พระเจ้าตากสินจึงพระราชทาน เรือกัญญา 2 ลำ พระยานมาศ 1 ลำ กระโถน และกาน้ำลายเทพนม อย่างละ 1 ชิ้น มาถวายเป็น

เครื่องประดับพระเกียรติ นอกจากนี้ยังมีการขุดพบเรือบริเวณด้านหน้าวัดซึ่งประกอบด้วยข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก (วิรัตน์ น้อยประชา, 2550)

ช่วง พ.ศ. 2361 ถึง พ.ศ. 2411 (รัชกาลที่ 2 – 5) โดยเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีการค้าขายติดต่อกับประเทศจีนตามแม่น้ำสายสำคัญ การสร้างครอบครุวิมน้ำเพิ่มมากขึ้นโดยวัดดอนหวายสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2394เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นหลักฐานแสดงความเจริญของชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่

ช่วง พ.ศ. 2412 ถึง พ.ศ. 2461 (รัชกาลที่ 5 – 6) อาคาร สิ่งก่อสร้างส่วนมากของท้องถิ่นจะอยู่ในช่วงรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 วัสดุ และเทคนิคที่ใช้ทันสมัย โดยชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้สร้างตลาดดอนหวายขึ้นเพื่อทำการค้าขายระหว่างพ่อค้าชาวจีนกับเกษตรกรชาวไทย ชุมชนท่าพูด มีอาคารสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะและเทคนิคการก่อสร้าง คือ ศาลาพักผ่อน ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ มีความเจริญเนื่องจากมีชาวจีนที่เข้ามาพัฒนาท้องถิ่น ทำให้มีการสร้างชุมชนขึ้นภายในพื้นที่ ประกอบด้วย อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ โรงเจ เรือนไม้ห้องแถว เรือนไทยริมน้ำ และศาลาริมน้ำ โดยอดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ถูกสร้างเมื่อ พ.ศ. 2439

ช่วง พ.ศ. 2461 ถึง พ.ศ. 2500 ชุมชนท่าพูด มีการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นใน พ.ศ. 2472 โดยมีการตกแต่งโดยศิลปะแบบเรือนขนมปังขิง บริเวณองค์ประกอบต่าง ๆ ของอาคาร

ช่วงหลัง พ.ศ. 2500 จนถึงปัจจุบัน มีการก่อสร้างโดยใช้วัสดุใหม่มากขึ้น เส้นทางคมนาคมถูกพัฒนา ทำให้ตลาดริมน้ำค่อย ๆ ทรุดโทรมเนื่องจากไม่มีการเข้าไปใช้งาน ศาลเจ้าแม่เซ่งเญี๊ะ สร้างขึ้นโดยชุมชนดอนหวายเมื่อ พ.ศ. 2527 จนกระทั่งพ.ศ. 2540 มีนโยบายการท่องเที่ยวเข้ามาพัฒนาพื้นที่ศึกษาโดยใช้ตลาดเก่าดอนหวายเป็นพื้นที่สำหรับดึงดูดนักท่องเที่ยวทำให้พื้นที่ริมน้ำเริ่มมีคนเข้ามาใช้งานมากขึ้น และเกิดการลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

4.1.3 การระบุมรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่ศึกษาเพื่อสร้างเส้นทางสำหรับนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจพื้นที่พบว่านอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายแล้วพื้นที่ใกล้เคียงอย่างชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ยังมีอาคารสิ่งปลูกสร้างที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจเพื่อ ระบุ และจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้แบบสำรวจของระบบการสำรวจคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในสภาพแวดล้อม และระบบการบูรณาการแหล่งมรดกวัฒนธรรมเข้าสู่การวางแผนซึ่งได้จากการศึกษาในบทที่ 2

จากการสำรวจในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ พบพื้นที่ที่สามารถนำมาใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ประกอบด้วย ศาลเจ้าแป๊ะกง วัดดอนหวาย ชุมชนดอนหวาย ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ และสถานที่รวบรวมเรือโบราณ

ชุมชนบ้านท่าพูด ประกอบด้วย ศาลาพักร้อนสมัยรัชกาลที่ 5 วัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์ท่าพูด พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน และโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวมถึงเรือนท้องถิ่นในชุมชนริมน้ำที่ยังสภาพดั้งเดิม ประกอบด้วย บ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7 และบ้านเลขที่ 45/7 หมู่ 7

ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ ประกอบด้วย อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ และโรงเจเคี่ยมคุงตั้ว รวมถึงเรือนท้องถิ่น ประกอบด้วย เรือนไม้ห้องแถว เรือนไทยริมน้ำ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 และศาลาริมน้ำกระภูลกรรณสูตร

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงด้วยทางคมนาคมทางน้ำ โดยชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีจุด A เป็นท่าเรือสำหรับใช้โดยสารนักท่องเที่ยวชมแม่น้ำนครชัยศรี และมีจำนวนคนใช้งานมากที่สุด ชุมชนท่าพูดมีจุด B และ C พื้นที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่มีจุด D จุด E และจุด F ซึ่งปริมาณนักท่องเที่ยวจะน้อยกว่าพื้นที่ดอนหวายอย่างชัดเจน โดยท่าเรือที่ใช้ในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว 6 จุด แสดงในตาราง 4.4 และแสดงตำแหน่งท่าเรือในภาพที่ 4.4

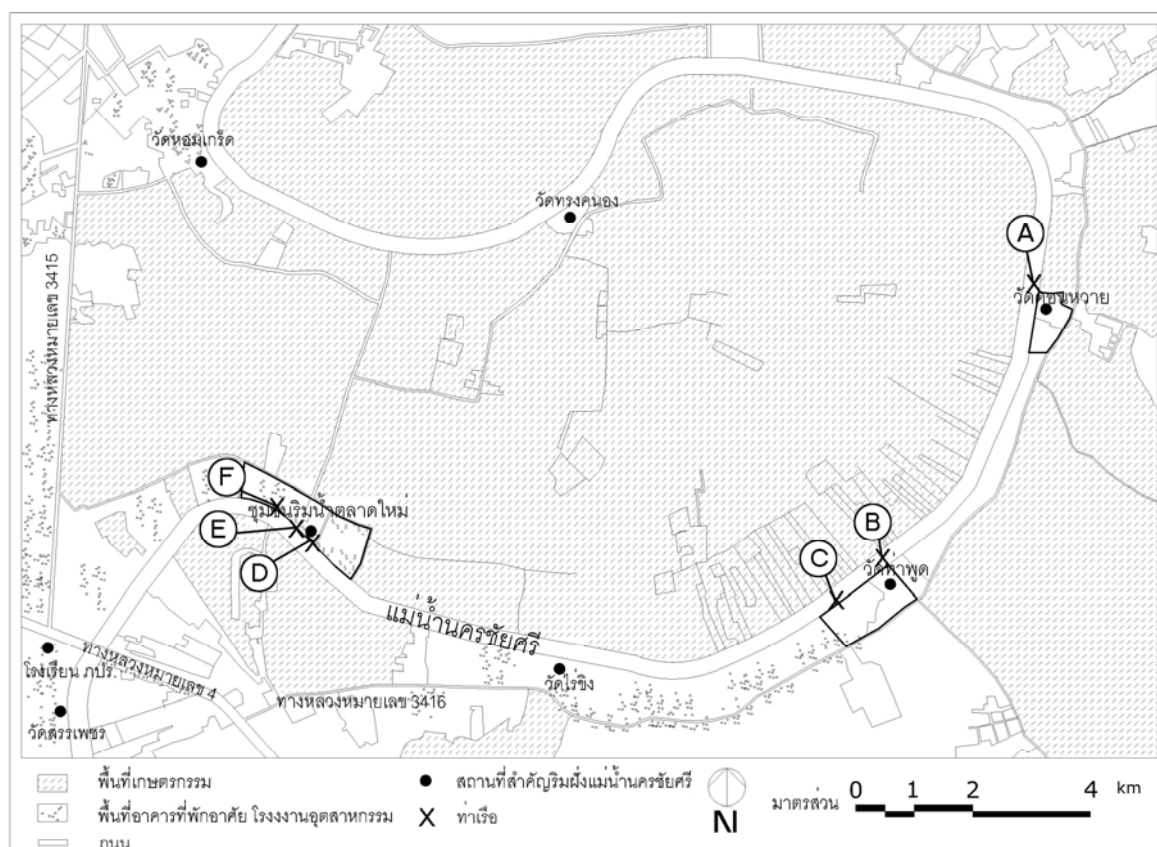
ตารางที่ 4.4

อธิบายท่าเรือที่ใช้ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

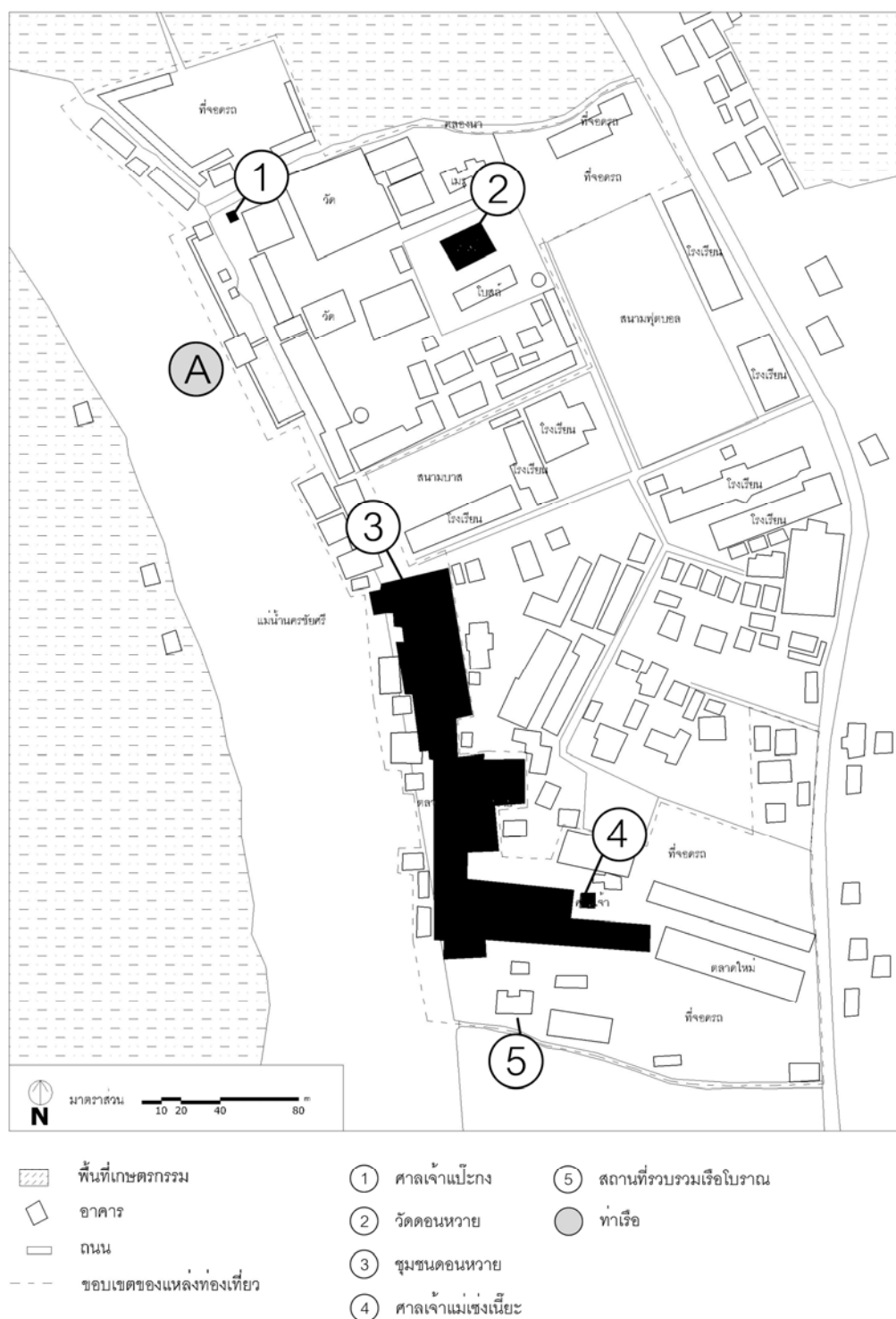
สัญลักษณ์	แหล่งท่องเที่ยว	สัญลักษณ์	แหล่งท่องเที่ยว
A	วัดดอนหวาย ชุมชนดอนหวาย ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ ศาลเจ้าแป๊ะกง ที่รวบรวมเรือโบราณ	B	วัดท่าพูด พิพิธภัณฑ์ท่าพูด โรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาพักร้อน เรือนไทยบ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7
C	เรือนไทยริมน้ำ 24 หมู่ 7	D	ศาลาริมน้ำ
E	โรงเจ ตระกูลกรรณสูตร อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่ เรือนไม้ห้องแถว	F	เรือนไทย 20 หมู่ 9

ภาพที่ 4.6

ตำแหน่งท่าเรือที่ใช้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.7
แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

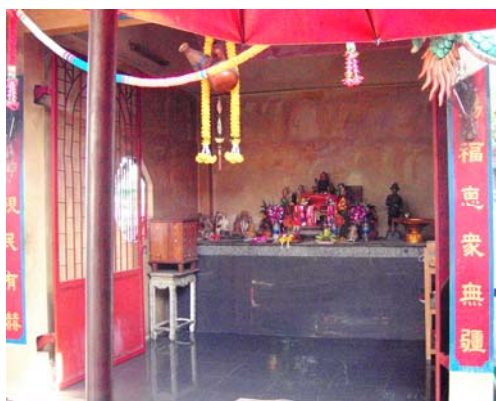

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ตารางที่ 4.5

มรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่ศึกษา ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

1. ศาลเจ้าแปะกง

2. วัดดอนหวาย

3. ชุมชนดอนหวาย

4. ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ

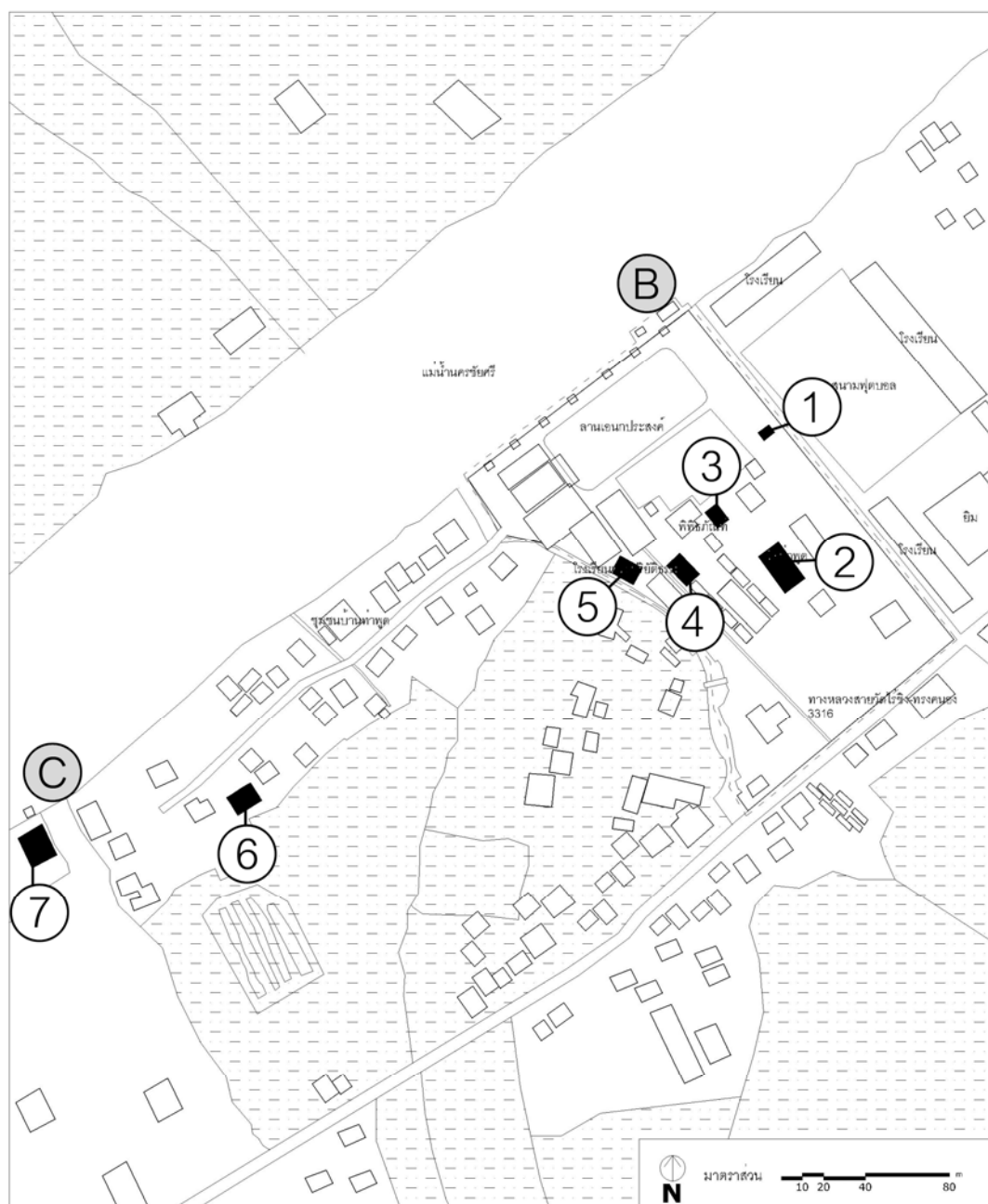

5. สถานที่รวบรวมเรือโบราณ

ภาพที่ 4.8

แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านท่าพูด

พื้นที่เกษตรกรรม	① ศาลาพักผ่อนสมัยรัชกาลที่ 5	⑤ โรงเรียนพระปริยัติธรรม
อาคาร	② วัดท่าพูด	⑥ เรือนทอผ้าบ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7
ถนน	③ พิพิธภัณฑ์ท่าพูด	⑦ เรือนทอผ้าบ้านเลขที่ 45/7 หมู่ 7
ขอบเขตของแหล่งท่องเที่ยว	④ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	● ท่าเรือ

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ตารางที่ 4.6

มรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านท่าพูด

1. ศาลาพักผ่อนสมัยรัชกาลที่ 5

2. วัดท่าพูด

3. พิพิธภัณฑ์ท่าพูด

4. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

5. โรงเรียนพระปริยัติธรรม

6. เรือนท่งถิ่น บ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7

7. เรือนท่งถิ่น บ้านเลขที่ 45/7 หมู่ 7

ตารางที่ 4.7

มรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่ศึกษา ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

1. เรือนไทยริมน้ำ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ต. ท่าตลาด

2. อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่

3. ห้องแถวไม้

4. โรงเจ เคียงคู่งิ้ว

5. ศาลาภิรมน้ำ ตระกูลวรรณสูต

จากระบบการสำรวจคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในสภาพแวดล้อม และระบบบูรณาการแหล่งมรดกวัฒนธรรมเข้าสู่กระบวนการวางแผนได้ทำการแบ่งมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ด้านคุณค่า และสภาพความแท้ดั้งเดิม ทำการประเมินโดยผู้ศึกษา มีตัวอย่างการประเมินดังต่อไปนี้

ตลาดเก่าดอนหวาย มีคุณค่า และความสำคัญ ดังนี้ มีความเป็นเอกลักษณ์ในด้านของตลาดริมน้ำ ไม่มีด้านศิลปะและด้านเทคนิค เนื่องจากเป็นเรือนทอถิ่นลักษณะโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน มีคุณค่าในด้านความหายากเนื่องจากปัจจุบันตลาดริมน้ำที่ยังการใช้งานเหลือน้อย มีชุมชนเข้าไปใช้งานพื้นที่ในการประกอบอาชีพค้าขายทำให้เกิดคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ และด้านการใช้สอย มีคุณค่าทางด้านการเข้าไปศึกษาหาความรู้เพราะพื้นที่บริเวณตลาดเก่ามีประวัติที่เก่าแก่ของท้องถิ่น และเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นความเจริญในสมัยก่อน มีคุณค่าทางด้านสังคม เนื่องจากเป็นพื้นที่ประกอบอาชีพของชุมชนและการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ สินค้าและบริการเพื่อนักท่องเที่ยว ไม่มีคุณค่าทางด้านการเมือง

ตลาดเก่าดอนหวาย มีสภาพความแท้และดั้งเดิม ตำแหน่งที่ตั้งของตลาดริมน้ำอยู่ดั้งเดิม บริเวณโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงปานกลางเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว บริเวณตลาดเก่าจะใช้วัสดุไม้ ซึ่งเป็นวัสดุเดิม และคงรูปแบบเดิมโดยเทคนิคที่สามารถทำได้ง่ายของช่างภายในพื้นที่ ซึ่งแสดงผลการประเมินอาคารสิ่งปลูกสร้างในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

ระบุ และจำแนกมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อกำหนดศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อาคาร/สิ่งปลูกสร้าง	คุณค่าทางวัฒนธรรม			คุณค่าทางด้านสังคมเศรษฐกิจ					สภาพความแท้และดั้งเดิม						
	ความเป็นเอกลักษณ์	ด้านศิลปะและด้านเทคนิค	ด้านความหายาก	คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ	ด้านการใช้สอย	ด้านศึกษาหาความรู้	ด้านสังคม		ด้านการเมือง	ที่ตั้ง	บริเวณโดยรอบแท้ดั้งเดิม	การใช้วัสดุของเดิม	รูปแบบเดิม		ฝีมือช่าง/เทคนิค
วัดดอนหวาย									7		2	2	2	3	10
ตลาดเก่าดอนหวาย									6		2	3	3	1	10
ชุมชนดอนหวาย									5		3	3	3	1	11

ตาราง 4.8 (ต่อ)

อาคาร/สิ่งปลูกสร้าง	คุณค่าทางวัฒนธรรม			คุณค่าทางด้านสังคมเศรษฐกิจ						สภาพความแท้และดั้งเดิม					
	ความเป็นเอกลักษณ์	ด้านศิลปะและด้านเทคนิค	ด้านความหายาก	คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ	ด้านการใช้สอย	ด้านศึกษาความรู้	ด้านสังคม	ด้านการเมือง		ที่ตั้ง	บริเวณโดยรอบเหมือนเดิม	การใช้วัสดุของเดิม	รูปแบบเดิม	ฝีมือช่าง/เทคนิค	
ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี้ยะ									7		2	3	3	2	11
ศาลเจ้าแป๊ะกง									3		2	3	3	2	11
ที่รวบรวมเรือโบราณ									5		2	1	2	1	7
วัดท่าพุด									7		2	2	2	3	10
พิพิธภัณฑ์โบราณ									6		2	3	3	2	11
โรงเรียนพระปริยัติธรรม									4		2	3	3	3	12
ศาลาพักร้อน									5		3	3	3	3	13
เรือนไทยบ้านเลขที่ 24 หมู่ 7									6		3	3	3	3	13
เรือนไทยบ้านเลขที่ 37/7 ม. 7									5		2	3	3	3	12
โรงเจ เคียงคู่งิ้ว									7		3	3	3	2	12
อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่									5		1	2	3	2	9
เรือนไม้ห้องแถว									5		2	2	3	2	10
เรือนไทยริมน้ำบ้านเลขที่ 20 หมู่ 9									6		3	3	3	3	13
ศาลาริมน้ำ									5		3	3	3	3	13

คุณค่าและความสำคัญ

สภาพความแท้และดั้งเดิม

■ มี (1) □ ไม่มี (0)

■ ที่เดิม (1) □ เปลี่ยนแปลงที่ตั้ง (0)

1 = น้อย 2 = ปานกลาง 3 = มาก

จากผลการประเมินตาราง 4.5 อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ที่มีคุณค่าและความสำคัญอยู่ที่ 7 และ 6 คะแนน ได้แก่ วัดดอนหวาย ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี้ยะ วัดท่าพุด โรงเจเคียงคู่งิ้ว ตลาดเก่าดอนหวาย พิพิธภัณฑ์โบราณ บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 และเรือนไทยริมน้ำ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9

มีสภาพความแท้และดั้งเดิมอยู่ที่ 13 และ 12 คะแนน ศาลาพักร้อน บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 เรือนไทยริมน้ำ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ศาลาริมน้ำ โรงเรียนพระปริยัติธรรม บ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7 โรงเรียนเจ้เคี้ยงคองตัว

เกณฑ์ข้างต้นจะนำไปใช้ในการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความแท้และดั้งเดิม ดังนั้นเส้นทางการท่องเที่ยวประกอบด้วย ศาลาพักร้อน บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 เรือนไทยริมน้ำ บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ศาลาริมน้ำ โรงเรียนพระปริยัติธรรม บ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7 โรงเรียนเจ้เคี้ยงคองตัว

4.2 นโยบาย และแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

การศึกษานโยบาย แนวโน้มนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจการสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว และแนวโน้มนักพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ โดยศึกษาจากหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่านโยบายและแนวโน้มนักต่าง ๆ มีผลต่อการจัดการทรัพยากรภายในพื้นที่ ได้แก่ การนำมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น มีประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

1) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

2) กิจกรรมการท่องเที่ยว

3) การบริหารจัดการเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยว

4) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ภายในพื้นที่ศึกษา

โดยทำการวิเคราะห์นโยบาย และแนวโน้มนักท่องเที่ยวของทั้ง 3 พื้นที่ศึกษารวมทั้งทำการเปรียบเทียบความเป็นไปได้ในการนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

1) สภาพแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่น จากการศึกษานโยบายการพัฒนาพื้นที่ทั้ง 3 พื้นที่ศึกษา โดยสรุปข้อมูลจากยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาช่วงพ.ศ. 2548 – 2551 องค์การบริหารส่วนตำบลของพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่

จากการศึกษายุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิกพบว่า ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่นมากที่สุดเมื่อทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ เนื่องจากเป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชน มีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าไม่มีโครงการในการอนุรักษ์อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างที่ชัดเจน แต่มีโครงการเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม และผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งสัมพันธ์กับระบบสาธารณูปโภคของท้องถิ่น ได้แก่ การรักษาความสะอาดของแม่น้ำนครชัยศรี ระบบการกำจัดขยะ (องค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิก, 2548)

ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทรวัง ชุมชนบ้านท่าพูด จะเน้นการพัฒนาคุณภาพสังคม เช่น การสร้างห้องสมุดชุมชน สร้างพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย ภายในพื้นที่ของวัดไทรวัง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน ขณะที่ชุมชนบ้านท่าพูด อาคารและสิ่งปลูกสร้างยังไม่มีนโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์ หรือส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนตำบลไทรวัง, 2548)

ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ มีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยข้อดีที่ว่าอาคารตลาดใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ จากการสำรวจพื้นที่สภาพปัจจุบันของอดีตที่ว่าอาคารตลาดใหม่อยู่ในสภาพทรุดโทรม และยังไม่มีการเข้าไปดูแลจากหน่วยงานของรัฐบาล (องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดใหม่, 2548)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 พื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่น โดยในพื้นที่ศึกษาชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ประธานชมรมเรารักษ์แม่น้ำท่าจีน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิก สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรื่องสภาพแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

(1) ตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นส่วนที่นักท่องเที่ยวหนาแน่นมากที่สุด ซึ่งปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว คือ สภาพความเป็นชุมชนริมน้ำเก่าแก่ที่ยังคงสภาพการใช้งานเดิม แหล่งอาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงภายในชุมชนที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นทางคณะกรรมการพยายามหาทางในการแก้ไข เช่น การติดพัดลมระบายอากาศเพื่อช่วยลดอุณหภูมิ ส่วนการขอความร่วมมือในการงดตั้งสินค้าบริเวณทางเดิน ชุมชนยังไม่ให้ความร่วมมือทำให้เกิดเป็นปัญหาเรื้อรังภายในพื้นที่

(2) การขยายพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีจำนวนหนาแน่น ทางคณะกรรมการผู้บริหารได้มีการสร้างร้านค้าเพิ่มเติม และพื้นที่รวบรวมเรือโบราณ เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้งานพื้นที่น้อย

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยป้ายแสดงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ที่จอดรถ และห้องน้ำ เพียงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยได้มีการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานชมรมเรารักษ์แม่น้ำท่าจีน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิก สามารถสรุปได้ว่าทางคณะกรรมการไม่มีนโยบายในการอนุรักษ์อาคาร สิ่งปลูกสร้าง โดยมีความเห็นว่าบางส่วนเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลไม่สามารถเข้าไปจัดการหรือการอนุรักษ์ได้ยาก ส่วนมากจะเป็นการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งยังไม่มีปัญหาเรื่องจำนวนที่จอดรถยนต์ไม่เพียงพอหรือความสะดวกของห้องน้ำ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรรมการวัดท่าพูดและผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูด เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรท้องถิ่นพบว่าทางวัดท่าพูดได้รักษาอาคารสิ่งปลูกสร้างที่สำคัญภายในวัดท่าพูด ซึ่งบางส่วนได้รับการบูรณะโดยคำนึงถึงรูปแบบเดิม ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม พิพิธภัณฑ์ท่าพูด บางส่วนก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามการใช้งาน ได้แก่ กุฏิวัดท่าพูด และได้พยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่มีการเก็บรักษาเนื่องจากวัดท่าพูดเป็นวัดที่มีเก่าแก่อายุประมาณ 260 ปี จึงได้รวบรวมทรัพยากรต่าง ๆ ที่บอกเล่าเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ของท้องถิ่นมากกว่าในการนำมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนการเข้าไปอนุรักษ์อาคาร สิ่งปลูกสร้าง ภายในชุมชนเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลสามารถทำได้ลำบาก ส่วนมากชุมชนจะเข้ามาบริจาคของใช้ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรรมการบริหารพื้นที่ศึกษาชุมชนริมน้ำตลาดใหม่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรภายในพื้นที่พบว่าได้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน เช่น การทำส่วนบังแดดบริเวณทางเดินเท้า การปรับปรุงโรงเจเคียงคูด้ว โดยพื้นที่ส่วนบุคคลภายในชุมชนนั้นยังขาดการดูแลรักษาสภาพอาคารที่เหมาะสม เช่น อดีตที่ว่าการอำเภอมีการต่อเติมอาคาร และการรื้อถอนทำให้คุณค่าทางสถาปัตยกรรมแท้และดั้งเดิมของอาคารลดลง

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา จากการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิก ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้ส่งเสริมเกี่ยวกับกิจกรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวที่

นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ ได้แก่ การเลือกซื้อสินค้า อาหารภายในชุมชน การนมัสการศาสนสถาน การล่องเรือชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำนครชัยศรี นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่ส่งผลทางอ้อมต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาสินค้า OTOP เพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้าการแข่งขันภายในชุมชน การรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมให้เกิดการลงทุน SMEs ภายในชุมชนโดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไร่ขิง ชุมชนบ้านท่าพูด ได้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้วัดท่าพูดเป็นแหล่งรวบรวมของเก่าที่บอกเล่าเรื่องของประวัติศาสตร์ที่สำคัญของพื้นที่ และจัดป้ายแสดงข้อมูลของโบราณวัตถุ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางอ้อม ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพเกษตรกร เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ยังไม่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ อาจเป็นเพราะการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนไม่สะดวกจึงเป็นอุปสรรคการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานชมชมรมเรารักษ์แม่น้ำท่าจีน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทึก เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ในพื้นที่ศึกษาที่นักท่องเที่ยวสนใจ ประกอบด้วย การเลือกซื้อสินค้า อาหาร การนมัสการศาสนสถาน และการล่องเรือชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำ

การให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว จะมีการบรรยายเกี่ยวกับสถานที่สำคัญริมฝั่งแม่น้ำระหว่างการล่องเรือชมวิถีชีวิตริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี ส่วนมากนักท่องเที่ยวจะใช้เวลา 1 วัน ในการท่องเที่ยวทำให้ไม่สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ นอกจากข้อจำกัดทางด้านเวลาแล้ว แหล่งท่องเที่ยวริมฝั่งแม่น้ำยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่ทิ้งขยะ ห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว สภาพความเหมาะสมของทางเท้า

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรรมการวัดท่าพูดและผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูด พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด คือ การนมัสการศาสนสถาน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีจำนวนน้อย แม้จะมีการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น แต่ยังคงขาดการพัฒนาองค์ประกอบอื่นในการพัฒนา ได้แก่ การจัดทำป้ายสัญลักษณ์บอกตำแหน่ง และข้อมูลของอาคาร สิ่งปลูกสร้างที่สำคัญของชุมชน การประชาสัมพันธ์

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การขับเจ็ทสกี เป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 3 – 5 คน เฉลี่ยประมาณเดือนละ 3 – 4 ครั้ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรรมการบริหารพื้นที่ศึกษา ชุมชมริมน้ำตลาดใหม่ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ได้แก่ การนมัสการศาสนสถานที่สำคัญของชาวจีนในพื้นที่ การชมอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชน ชมวิธีการทำขนมทองม้วน โดยนักท่องเที่ยวจะได้ข้อมูลพื้นที่โดยเครื่องขยายเสียงภายในชุมชน

สาเหตุที่แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเนื่องจากขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเภทสินค้าที่ขายน้อย และกิจกรรมซ้ำซ้อนกับชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย แม้ว่าชุมชนเพิ่มกิจกรรมสาธิต และให้นักท่องเที่ยวทดลองทำทองม้วนแต่ยังไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว อาคารที่มีความสำคัญส่วนมากอยู่ในพื้นที่ส่วนบุคคลทำให้เป็นอุปสรรคในการเข้าถึง และการทำกิจกรรมเช่นการเข้าชมอาคารสำคัญของท้องถิ่น การถ่ายรูปสถานที่สำคัญ

3) การบริหารจัดการเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยว จากการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิก ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายพบว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการที่ก่อตั้งโดยชุมชน ให้ชุมชนมีอำนาจในการพัฒนาพื้นที่ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค

จากการสัมภาษณ์ประธานชมชมเรารักแม่บ้านทำจีน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางระทิกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในชุมชน จะมีการประชุมทุกวันที 10 ของเดือน โดยจะเป็นการรายงานการทำงานของคณะกรรมการและปัญหาภายในหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมทั้งรายงานงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์กรรมการวัดท่าพูดและผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดท่าพูดพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวน้อย เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นกิจกรรมที่ควบคุมดูแลโดยคณะกรรมการของวัดท่าพูด โดยให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษามากกว่ารายได้จากการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กรรมการบริหารพื้นที่ศึกษา ชุมชมริมน้ำตลาดใหม่ พบว่ากลุ่มคณะกรรมการเกิดจากความต้องการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำในการผลักดันให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดยมีการผู้ใหญ่บ้านเข้ามาช่วยประสานงานในการส่วนของการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ

พื้นที่ศึกษาชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ได้มีการประชุมเพื่อให้ชุมชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นและร่วมกำหนดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขณะที่ชุมชนบ้านท่าพูดได้ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยคณะกรรมการของวัด

4) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ภายในพื้นที่ศึกษา ภายในพื้นที่ศึกษาพบที่พักอาศัยรูปแบบเรือนไทย เรือนท่งถิ่น เรือนในสวน และเรือนห้องแถว โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนในการบริหารพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 พื้นที่ สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย สามารถจำแนกที่พักอาศัยได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) บริเวณตลาดดอนหวาย ส่วนมากจะประกอบอาชีพค้าขายเนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาก ซึ่งใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพ เช่น เตรียมสินค้า พื้นที่ประกอบอาหาร เป็นต้น ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว

(2) บริเวณชุมชนดอนหวาย พื้นที่ส่วนที่เป็นที่พักอาศัยส่วนมากเป็นห้องแถวไม้ บริเวณศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ สภาพทรุดโทรมไม่เหมาะสมในการทำเป็นโฮมสเตย์สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากมีการสภาพเป็นชุมชนที่มีความหนาแน่นของผู้อยู่อาศัย

(3) พื้นที่ใกล้เคียงชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้แก่ เรือนในสวน เรือนท่งถิ่น เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการบริหารชุมชนริมน้ำดอนหวายมีโครงการในการพัฒนาพื้นที่ฝั่งตรงข้ามวัดดอนหวายในการทำที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยว และพยายามรวบรวมที่พักอาศัยที่สนใจทำโฮมสเตย์เข้าร่วมโครงการ

คณะกรรมการบริหารชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายพบว่าชุมชนยังให้ความสนใจในการเข้าร่วมทำที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์น้อย และทำการบริหารจัดการได้ยาก แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงมุ่งไปในทางสร้างที่พักอาศัยเลียนแบบของเก่าและให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยแทนการให้นักท่องเที่ยวพักอาศัยร่วมกับชุมชน

ชุมชนบ้านท่าพูด ลักษณะที่พักอาศัยมีการเปลี่ยนแปลงที่ที่พักอาศัยให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่วนมากยังคงรูปแบบเรือนท่งถิ่น เรือนไทย อุปสรรคในการพัฒนาคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว จากประสบการณ์ทำงานของกรรมการวัดท่าพูดและผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน การทำงานโดยชุมชนมักค่อนข้างขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ดังนั้นอาจต้องมีการจัดตั้งกลุ่มเข้ามารับผิดชอบที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์เพื่อช่วยในการวางแผนโครงการ ตรวจสอบมาตรฐานโฮมสเตย์ และช่วยประสานงานอย่างเป็นระบบ

ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ ลักษณะที่พักอาศัยในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการต่อเติมห้องแถว บางส่วนไม่มีผู้อยู่อาศัยจึงมีสภาพทรุดโทรม ทำให้ต้องขอความร่วมมือกับเจ้าของที่พักอาศัยปัจจุบัน ซึ่งยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการที่พักอาศัยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

จากการศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย และแนวโน้มการท่องเที่ยวที่สามารถแยกสรุปพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ ดังต่อไปนี้

พื้นที่ชุมชนดอนหวาย มีนโยบายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยนโยบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบายการสร้างป้ายเพื่ออำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว การพยายามสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรของท้องถิ่นซึ่งรวมทั้งแหล่งน้ำ และสภาพแวดล้อมภายในชุมชน นโยบายที่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การล่องเรือชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ การเลือกซื้อสินค้า และการนมัสการศาสนสถาน รวมทั้งการทำงานของคณะกรรมการที่ก่อตั้งภายในชุมชนทำให้นโยบายและการแก้ปัญหาจากผู้ที่พักอาศัยภายในชุมชน โดยอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในชุมชน คือ หน่วยงานที่พัฒนาการท่องเที่ยวไม่ให้ความสำคัญกับวัสดุที่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนผ่านองค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ป้าย ห้องน้ำ และที่นั่งพัก เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองเพื่อการท่องเที่ยวในบทที่ 2 สามารถใช้วัสดุธรรมชาติหรือวัสดุที่มีในชุมชนในการสะท้อนเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งระบบการบริหารจัดการที่ค่อนข้างขาดประสิทธิภาพของคณะกรรมการภายในชุมชน เนื่องจากเป็นระบบที่มาจากระบบเครือญาติหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ที่อาศัยในพื้นที่ทำให้เกิดการเกรงใจและไม่สามารถดำเนินนโยบายได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

พื้นที่ชุมชนบ้านท่าพูด นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ขิงเน้นการพัฒนาพื้นที่เพื่อสาธารณะประโยชน์ ได้แก่ สร้างพื้นที่ออกกำลังกาย สร้างห้องสมุดประชาชน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าพูดมาจากคณะกรรมการของวัดท่าพูด โดยนำทรัพยากรที่มีคุณค่า ได้แก่ โบราณสถาน และโบราณวัตถุมาใช้ในการบอกเล่าประวัติศาสตร์ รวมทั้งได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อรวบรวมของใช้โบราณที่รับบริจาคจากชุมชนใกล้เคียง ซึ่งที่ผ่านมาวัดท่าพูดได้มีการปรับปรุงโรงเรียนพระปริยัติธรรม และกุฏิเจ้าอาวาสหลังเก่าให้คงรูปแบบเดิม ซึ่งนอกจากจะช่วยให้อาคารยังคงคุณค่าความสำคัญ และสภาพความแท้ดั้งเดิมแล้ว ยังช่วยส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชนและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น ซึ่งอุปสรรคของพื้นที่ศึกษาจากแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการ

ไม่ให้ความสำคัญกับวัสดุที่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนผ่านองค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ป้าย ห้องน้ำ และที่นั่งพัก เช่นเดียวกับชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

พื้นที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ จากยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ได้กำหนดให้อดีตที่ว่าการอำเภอตลาดใหม่เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชุมชน แต่ไม่มีนโยบายการอนุรักษ์ที่เป็นรูปธรรมทำให้ปัจจุบันอาคารดังกล่าวชำรุดทรุดโทรมและถูกรื้อถอนไปบางส่วน โดยมีการพยายามรวมกลุ่มขึ้นภายในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถแวะท่องเที่ยว และเลือกซื้อสินค้าภายในชุมชน ซึ่งอุปสรรคของการพัฒนาพื้นที่ คือ การรวมกลุ่มของชุมชนไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเจ้าของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้น จึงไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ และเป็นอุปสรรคในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวไม่พบในพื้นที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ และชุมชนบ้านท่าพูด ที่วัดเป็นส่วนหนึ่งในการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือดำเนินการโดยคณะกรรมการของวัด

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ทั้ง 3 พื้นที่ศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย พบว่า การใช้พื้นที่ภายในที่พักอาศัยส่วนมากจะใช้พื้นที่เพื่อจัดเตรียมสินค้าและบริการให้นักท่องเที่ยว การใช้พื้นที่ภายในตลาดเก่าค่อนข้างหนาแน่นทำให้ไม่มีพื้นที่บริเวณรอบ ๆ อาคาร ทำให้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาที่พักอาศัยให้เป็นโฮมสเตย์ ดังนั้นแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ จึงเป็นกลุ่มพื้นที่เกษตรกรที่เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากชุมชน

ชุมชนบ้านท่าพูด พบว่า ภายในชุมชนมีที่พักอาศัยของพื้นที่ยังคงเอกลักษณ์ท้องถิ่นประกอบด้วย เรือนไทย เรือนท่งถิ่น และเรือนในสวน ซึ่งสามารถนำมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ได้ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ คือ ขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ

ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ พบว่า ภายในชุมชนมีที่พักอาศัยที่สำคัญ ได้แก่ เรือนไทย เรือนไม้ห้องแถว และเรือนท่งถิ่น ซึ่งสามารถนำมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ได้ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ คือ เนื่องจากที่พักอาศัยเป็นพื้นที่ส่วนบุคคลบางส่วนมีสภาพชำรุดทรุดโทรม และไม่มีผู้พักอาศัย ทำให้เกิดอุปสรรคในการขอความร่วมมือเรื่อง

การปรับปรุงพื้นที่และเชื่อมโยงมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้พบว่าเรือนไม้ห้องแถวบางห้องได้มีการต่อเติมและเปลี่ยนแปลงวัสดุทำให้คุณค่ารวมของอาคารลดลง

4.3 ความต้องการ ข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ และองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การศึกษาความต้องการ และข้อจำกัดมีจุดประสงค์ในการนำไปใช้เพื่อศึกษารูปแบบโฮมสเตย์ที่สอดคล้องกับผู้ที่อาศัยภายในชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

4.3.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ทำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

มีการเรียงลำดับในการนำเสนอต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับผู้ที่ยังอาศัยภายในชุมชน และแบบสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยในชุมชน
- 2) ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา

1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ที่ยังอาศัยภายในชุมชน

(1) ข้อมูลจากแบบสอบถาม

(1.1) อายุ

ข้อมูลจากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังอาศัยภายในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ส่วนมากผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายจะมีอายุ 21 – 30 ปีมากที่สุด ซึ่งเป็นวัยทำงาน ดังนั้นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวภายในพื้นที่จะช่วยสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพแก่ชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านท่าพุทอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุด โดยส่วนมากจะรับจ้างอยู่ภายในพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวอาจเข้ามาชมกิจกรรม หรือการประกอบอาชีพของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังอาศัยอยู่ในชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปีมากที่สุด ซึ่งกิจกรรมภายในพื้นที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ส่วนมากประกอบอาชีพ

รับจ้างภายในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นกิจกรรมภายในพื้นที่จึงขาดเอกลักษณ์สำหรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.9
อายุผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		อายุ					
		11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 136)	จำนวน	7	47	34	25	16	7
	ร้อยละ	5.14	34.55	24.99	18.13	11.76	5.14
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 190)	จำนวน	24	33	38	54	26	15
	ร้อยละ	12.63	17.36	19.99	28.42	13.68	7.89
ชุมชนริมตลาดใหม่ (n = 44)	จำนวน	4	6	15	11	8	-
	ร้อยละ	9.08	13.63	34.08	24.99	18.17	-
รวม (n = 370)	จำนวน	35	86	87	90	50	22
	ร้อยละ	9.45	23.22	23.49	24.30	13.50	5.94

(1.2) อาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ส่วนมากประกอบอาชีพหลักเป็นอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 66.90) รองลงมา คือ รับจ้าง และ เกษตรกรรม ตามลำดับ และประกอบอาชีพราชการ เพียงร้อยละ 2.20 โดยสินค้าส่วนมากเป็นอาหาร ขนม ผลไม้และสินค้าจากการเกษตร

ประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาชีพเสริม (ร้อยละ 48.50) โดยประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง และเกษตรกรรม ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่บ้านท่าพูดส่วนมากประกอบอาชีพหลักเป็นอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 45.30) รองลงมา คือ ค้าขาย เท่ากับอาชีพนักเรียน นักศึกษา ทำอุตสาหกรรมภายในครัวเรือนเพียงร้อยละ 2.10 จากการเก็บข้อมูลทราบว่าอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน และรายได้หลักของครอบครัวมาจากผู้ทำงานนอกพื้นที่

ประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาชีพเสริม (ร้อยละ 54.70) โดยประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด รองลงมา คือ รับจ้าง และอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 40.90) รองลงมา คือ เกษตรกรรม เท่ากับอาชีพค้าขาย โดยมีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับย้อมผ้าตั้งอยู่ภายในชุมชน

ประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาชีพเสริม (ร้อยละ 45.50) โดยประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด รองลงมา คือ ค้าขาย และอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน ตามลำดับ

จากข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพพบว่า อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นมีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด ขณะที่ชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม บางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น ทำงานในสวน ขับรถรับส่งผู้โดยสารภายในพื้นที่ มีรายได้ไม่แน่นอน ดังนั้นการกระจายให้นักท่องเที่ยวสู่ชุมชนใกล้เคียง จะทำให้ชุมชนมีทางเลือกในการหารายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ขายของที่ระลึก และขายอาหาร เป็นต้น

ตารางที่ 4.10

อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		อาชีพหลัก						
		ค้าขาย	เกษตรกรรม	ข้าราชการ	รับจ้าง	อุตสาหกรรมภายในครัวเรือน	นักเรียนนักศึกษา	อื่นๆ
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 136)	จำนวน	91	9	3	14	4	6	9
	ร้อยละ	66.90	6.60	2.20	10.30	2.90	4.40	6.60
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 190)	จำนวน	31	12	20	86	4	31	6
	ร้อยละ	16.30	6.30	10.50	45.30	2.10	16.30	3.20
ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ (n = 44)	จำนวน	7	7	5	18	-	5	2
	ร้อยละ	15.90	15.90	11.40	40.90	-	11.40	4.50
รวม(n = 370)	จำนวน	129	28	28	118	8	42	17
	ร้อยละ	35.86	8.56	8.56	32.89	3.16	12.35	5.59

ตารางที่ 4.11

อาชีพเสริมของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		อาชีพเสริม				ไม่ประกอบอาชีพเสริม
		ค้าขาย	เกษตรกรรม	รับจ้าง	อุตสาหกรรมภายในครัวเรือน	
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 136)	จำนวน	26	11	23	10	66
	ร้อยละ	19.10	8.10	16.90	7.40	48.50
ชุมชนบ้านท่าพุท (n = 190)	จำนวน	34	10	24	18	104
	ร้อยละ	17.90	5.30	12.60	9.50	54.70
ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ (n = 44)	จำนวน	7	2	9	6	20
	ร้อยละ	15.90	4.50	20.50	13.60	45.50
รวม (n = 370)	จำนวน	67	23	56	34	190
	ร้อยละ	18.10	6.20	15.10	9.20	51.40

(1.3) รายได้

จากตารางที่ 4.12 พบว่าส่วนใหญ่ระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา อยู่ในช่วง 5,001–15,000 บาท เมื่อทำการเปรียบเทียบรายได้ของแต่ละพื้นที่ศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย และชุมชนบ้านท่าพุทมีรายได้ใกล้เคียงกัน ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ทำให้รายได้สูงกว่าชุมชนบ้านท่าพุทเล็กน้อย โดยชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ปรากฏสัดส่วนผู้มีรายได้น้อยเยอะกว่าอีก 2 พื้นที่

ตารางที่ 4.12

รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
		ต่ำกว่า 5,001 บาท	5,001 – 15,000 บาท	15,001 – 25,000 บาท	25,001 – 35,000 บาท	35,001 – 45,000 บาท	มากกว่า 45,000 บาท
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 136)	จำนวน	22	68	34	3	6	3
	ร้อยละ	16.20	50.00	25.00	2.20	4.40	2.20

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

พื้นที่ศึกษา		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
		ต่ำกว่า 5,001 บาท	5,001 – 15,000 บาท	15,001 – 25,000 บาท	25,001 – 35,000 บาท	35,001 – 45,000 บาท	มากกว่า 45,000 บาท
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 190)	จำนวน	50	91	41	7	1	-
	ร้อยละ	26.30	47.90	21.60	3.70	0.50	-
ชุมชนริมน้ำ ตลาดใหม่ (n = 44)	จำนวน	12	25	7	-	-	-
	ร้อยละ	27.30	56.80	15.90	-	-	-
รวม	จำนวน	84	184	82	10	7	3
	ร้อยละ	22.70	49.70	22.20	2.70	1.90	0.80

(1.4) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ข้อมูลจากตารางที่ 4.13 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มผู้อาศัยในชุมชนจะมีความผูกพันกับพื้นที่รวมทั้งสามารถบอกเล่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชนริมน้ำในระยะเวลา 10 ปี หรือมากกว่านั้นแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ประเพณีวัฒนธรรม อาชีพที่ได้รับผลกระทบจากการคมนาคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถจัดเป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และสามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในของกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

ตารางที่ 4.13

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่			
		น้อยกว่า 1 ปี	1 ปี – 5 ปี	5 ปี – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย (n = 136)	จำนวน	2	10	21	103
	ร้อยละ	1.50	7.40	15.40	75.70

ตาราง 4.13 (ต่อ)

พื้นที่ศึกษา		ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่			
		น้อยกว่า 1 ปี	1 ปี – 5 ปี	5 ปี – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 190)	จำนวน	-	18	12	160
	ร้อยละ	-	9.50	6.30	84.20
ชุมชนริมตลาดใหม่ (n = 44)	จำนวน	-	12	4	28
	ร้อยละ	-	27.30	9.10	63.60
รวม (n = 370)	จำนวน	2	40	37	291
	ร้อยละ	. 50	10.80	10	78.60

(2) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

จำนวนผู้พักอาศัยในพื้นที่ศึกษา จำนวน 13 คน โดยทำการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

กลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยกลุ่มอายุ 51 – 60 ปี มากที่สุด ร้อยละ 40 รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 30 ช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 15 ช่วงอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 7 และ มากกว่า 60 ปี ร้อยละ 7

กลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ถึงร้อยละ 40 รองลงมา ได้แก่ แม่บ้าน รับจ้าง ค้าขาย และรับราชการ ทั้ง 4 อาชีพมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 15 ซึ่งกลุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรมสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าชมการกิจกรรมภายในสวนผลไม้ สวนดอกไม้ หรือนำนักท่องเที่ยวเข้าชมการใช้พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในที่พักอาศัย

จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยจำนวนสมาชิก 5 คนมากที่สุด ร้อยละ 32 รองลงมา ได้แก่ จำนวนสมาชิก 3 (ร้อยละ 23) จำนวนสมาชิก 2 คน 4 คน และ 6 คนมีเท่ากันที่ ร้อยละ 15 โดยการประกอบอาชีพโฮมสเตย์คนภายในครอบครัวต้องมีความเห็นตรงกันในการให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนภายในที่พักอาศัย สมาชิกในครอบครัวอาจช่วยดูแลและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวระหว่างพักค้างคืนในที่พักอาศัย

รายได้ของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้มีรายได้ในช่วง 5,000 – 15,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 62 รองลงมา ได้แก่ 15,001 – 25,000 บาท (ร้อยละ 23) และต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 15)

2) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

(1) ข้อมูลจากแบบสอบถาม

(1.2) อายุ

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 30.29) รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุในช่วง 21-30 ปี และผู้ที่มีอายุช่วง 41-50 ปี ตามลำดับ โดยมีผู้ที่มีอายุในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 3.52 โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ และวัยทำงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าพูด มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21ปี - 30 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 31.54) รองลงมาได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มีอายุอยู่ในช่วง 11 ปี - 20 ปี และ 41-50 ปี ตามลำดับ โดยมีนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปีเพียงร้อยละ 3.32 โดยนักท่องเที่ยวส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ และวัยทำงาน

ภาพรวมของช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวจะมีอายุในช่วงระหว่าง 31 ปี -40 ปี มากที่สุดถึง (ร้อยละ 28) รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 21ปี - 30 ปี และช่วงอายุ 41 ปี - 50 ปี ตามลำดับ โดยส่วนมากผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่จะเป็นผู้ใหญ่และวัยทำงาน แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 4.14 ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดในชุมชนอาจเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับช่วงอายุดังกล่าวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ และทำบุญตักบาตรตอนเช้ากับชาวบ้าน รวมทั้งควรสร้างความเข้าใจ และวัตถุประสงค์ในการเข้าชมวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อไม่ให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามารบกวนการดำเนินชีวิตของชุมชนจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ตารางที่ 4.14

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		อายุ					
		11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	51 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
ชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวาย (n = 340)	จำนวน	12	88	103	80	57	-
	ร้อยละ	3.52	25.88	30.29	23.52	16.76	-
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	จำนวน	13	19	9	12	4	2
	ร้อยละ	20.58	31.54	14.94	19.92	6.64	3.32
รวม (n = 400)	จำนวน	15	107	112	92	61	2
	ร้อยละ	2.75	26.75	28	23	15.25	0.50

(1.2) อาชีพ

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย ประกอบด้วยพนักงานบริษัทมากที่สุด (ร้อยละ 34) รองลงมา ได้แก่ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม เพียงร้อยละ 3.20

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าพูด ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุด (ร้อยละ 46.70) รองลงมา ประกอบธุรกิจส่วนตัว และนักเรียนนักศึกษา โดยมีนักท่องเที่ยวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 3.30

ภาพรวมของการประกอบอาชีพของนักท่องเที่ยวส่วนมากจะประกอบอาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 35.80 รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว และรัฐวิสาหกิจ โดยประกอบอาชีพเกษตรกรเพียง ร้อยละ 3.30 แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		อาชีพ						
		นักเรียน นักศึกษา	รับ ราชการ	รัฐวิสาห- กิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว	พนักงาน บริษัท	เกษตรกร	อื่น ๆ
ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย (n = 340)	จำนวน	17	30	43	94	115	11	30
	ร้อยละ	5.00	8.80	12.60	27.60	33.80	3.20	8.80

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

พื้นที่ศึกษา		อาชีพ						
		นักเรียน นักศึกษา	รับ ราชการ	รัฐวิสาห- กิจ	ธุรกิจ ส่วนตัว	พนักงาน บริษัท	เกษตรกร	อื่น ๆ
ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย (n = 340)	จำนวน	17	30	43	94	115	11	30
	ร้อยละ	5.00	8.80	12.60	27.60	33.80	3.20	8.80
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	จำนวน	11	4	-	11	28	2	4
	ร้อยละ	18.30	6.70	-	18.30	46.70	3.30	6.70
รวม (n = 400)	จำนวน	28	34	43	105	143	13	34
	ร้อยละ	7.00	8.50	10.80	26.30	35.80	3.30	8.50

(1.3) รายได้

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายส่วนใหญ่รายได้อยู่ในช่วง 15,001-25,000 บาท (ร้อยละ 39.70) รองลงมาอยู่ในช่วง 25,001-35,000 บาท และ 5,001-15,000 บาท นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 12.60

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าพูดส่วนมากมีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-15,000 บาท (ร้อยละ 40) รองลงมา ได้แก่ ช่วง 15,001-25,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ตามลำดับ โดยมีนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ ช่วง 35,001-45,000 บาท ร้อยละ 3.30 แสดงรายละเอียดตามตารางที่ 4.16

รายได้ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวของชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีมากกว่าชุมชนวัดท่าพูด ดังนั้นโอกาสในการบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวของชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายจะมากกว่าพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ ดังนั้นการกระจายนักท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนใกล้เคียงนอกจากจะเป็นการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ยังช่วยเปิดโอกาสให้ชุมชนใกล้เคียงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนผ่านนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.16

รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		รายได้เฉลี่ยต่อเดือน					
		ต่ำกว่า 5,001	5,001 – 15,000 บาท	15,001 – 25,000 บาท	25,001 – 35,000 บาท	35,001 – 45,000 บาท	มากกว่า 45,000
ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย (n = 340)	จำนวน	43	67	135	95	-	-
	ร้อยละ	12.60	19.70	39.70	27.90	-	-
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	จำนวน	15	24	16	3	2	-
	ร้อยละ	25.00	40.00	26.70	5.00	3.30	-
รวม (n = 400)	จำนวน	58	91	151	98	2	-
	ร้อยละ	14.50	22.80	37.80	24.50	0.50	-

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่มาจากกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ร้อยละ 52.90) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจาก จังหวัดนครปฐม และนักท่องเที่ยวจากพื้นที่อื่น ๆ

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าพูดส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยว จากจังหวัดนครปฐมมากที่สุด (ร้อยละ 63.20)

จากข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวจากชุมชน ริมน้ำดอนหวายมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมมากกว่านักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ของชุมชนบ้านท่าพูด เนื่องจากมีความแตกต่างของวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้รายได้ของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีมากกว่า นักท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าพูดอาจมีผลมาจากค่าครองชีพของนักท่องเที่ยวมีภูมิลำเนาแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17

ภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวภายในชุมชน

พื้นที่ศึกษา		ที่อยู่อาศัย			อธิบาย
		กรุงเทพ	นครปฐม	อื่น ๆ	
ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย (n = 340)	จำนวน	180	48	112	นักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ ประกอบด้วย สมุทรสงคราม เพชรบุรี สมุทรปราการ ราชบุรี สุพรรณบุรี เชียงใหม่
	ร้อยละ	52.90	14.20	32.90	

ตาราง 4.17 (ต่อ)

พื้นที่ศึกษา		ที่อยู่อาศัย			อธิบาย
		กรุงเทพ	นครปฐม	อื่น ๆ	
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	จำนวน	13	38	9	นักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ ประกอบด้วย ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม
	ร้อยละ	21.80	63.20	15.00	

4.3.2 รูปแบบโฮมสเตย์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พักอาศัย และนักท่องเที่ยว

แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอาชีพของเจ้าของที่พักอาศัย และรูปแบบของที่พักอาศัย

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอาชีพของเจ้าของที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่ศึกษา ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบที่พักอาศัย ประกอบด้วย ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอาชีพของเจ้าของที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์

(1) ศึกษาความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในพื้นที่ โดยสอบถามเกี่ยวกับลักษณะอาชีพของเจ้าของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ ได้แก่ พักค้างคืนร่วมกับเกษตรกร และพักค้างคืนร่วมกับผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายภายในชุมชน เพื่อศึกษาทัศนคติของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

จากตารางที่ 4.18 พบว่าพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในการให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนร่วมกับเกษตรกร และพักค้างคืนร่วมกับผู้ประกอบการค้าขายอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างเห็นด้วย จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวน้อย จะให้ความสนใจธุรกิจทำโฮมสเตย์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวภายในชุมชนมากขึ้น

โดยพบว่าทั้ง 3 พื้นที่ศึกษาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในการให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนร่วมกับเกษตรกรมากกว่าพักค้างคืนร่วมกับผู้ประกอบการค้าขาย โดยชุมชนที่มีประกอบกิจการ

ค้าขายดี จะให้ความสนใจธุรกิจโฮมสเตย์น้อยกว่าชุมชนที่ไม่ประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบกิจการค้าขายน้อย

ตารางที่ 4.18

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชนต่อลักษณะอาชีพ
ของเจ้าของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์

พื้นที่ศึกษา	พักค้างคืนร่วมกับ ผู้ที่ประกอบเกษตรกร		พักค้างคืนร่วมกับ ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 136)	4.16	1.18	3.89	1.34
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 190)	4.77	1.10	4.48	1.22
ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ (n = 44)	5.18	0.84	4.77	0.88
รวม (n = 370)	4.60	1.16	4.30	1.27

(2) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ต่อลักษณะอาชีพของ
เจ้าของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์

จากตารางที่ 4.19 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2
พื้นที่ ให้ความสนใจเข้าพักค้างคืน ร่วมกับเจ้าของที่พักอาศัยอาชีพเกษตรกร มากกว่าเจ้าของที่พัก
อาศัยที่ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตรกร
ระหว่างที่พักค้างคืนร่วมกับเจ้าของที่พักอาศัย

ตารางที่ 4.19

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อลักษณะอาชีพ
ของเจ้าของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์

พื้นที่ศึกษา	พักค้างคืนร่วมกับเกษตรกร		พักค้างคืนร่วมกับ ผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 340)	4.53	0.90	4.48	1.04
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	4.66	0.95	4.33	1.11
รวม (n = 400)	4.55	0.91	4.46	1.05

จากตารางที่ 4.20 ได้ทำการสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบของที่พักอาศัยของโฮมสเตย์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยให้ความสนใจที่พักอาศัยรูปแบบเรือนไทยมากที่สุด (ร้อยละ 66.50) รองลงมาได้แก่ เรือนท่อนดินหรือเรือนในสวน ส่วนห้องแถวไม้ และที่พักอาศัยแบบใหม่มีสัดส่วนน้อยกว่ามาก แสดงว่ารูปแบบของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์ควรสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชุมชนได้ และหากใช้เรือนไทย ริมน้ำ เรือนท่อนดินและเรือนในสวนมาใช้เป็นที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากกว่าการใช้ห้องแถวไม้ และที่พักอาศัยรูปแบบใหม่ รวมทั้งสามารถนำมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเรือนไทยริมน้ำทั้ง 3 แห่ง มาออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าว เป็นการกระจายนักท่องเที่ยวสู่พื้นที่ใกล้เคียง

ตารางที่ 4.20

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว ต่อรูปแบบของที่พักอาศัยแบบโฮมสเตย์

พื้นที่ศึกษา		รูปแบบที่ต้องการเข้าพักค้างคืน			
		เรือนไทยริมน้ำ	เรือนท่อนดิน /เรือนในสวน	ห้องแถวไม้	ที่พักอาศัยรูปแบบใหม่
ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย (n = 340)	จำนวน	230	98	10	2
	ร้อยละ	67.60	28.80	2.90	0.60
ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)	จำนวน	36	22	2	-
	ร้อยละ	60.00	36.70	3.30	-
รวม (n = 400)	จำนวน	266	120	12	2
	ร้อยละ	66.50	30.00	3.00	0.50

ภายในพื้นที่ศึกษามีลักษณะทางสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยสามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาองค์ประกอบของเรือนไทย และร่วมกิจกรรมทางเกษตร โดยระหว่างที่นักท่องเที่ยวเข้าพักในชุมชนควรมีกิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน

4.3.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชน

จากตารางที่ 4.21 กิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชนมีความคิดเห็นว่าควรนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ กิจกรรมเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือสมัยโบราณ ($\bar{x} = 5.06$, $SD = 0.78$) พื้นที่ศึกษาชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีการเก็บรวบรวมเรือโบราณ บริเวณที่ดินของเอกชนบริเวณทิศใต้ของพื้นที่ จากการสำรวจพื้นที่พบว่าลักษณะทางกายภาพเป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากมีต้นไม้ขัดขวางการเข้าถึง ไม่มีทางเดินเท้าสำหรับนักท่องเที่ยว และป้ายแสดงจุดท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีการปรับปรุงเมื่อพ.ศ. 2548 และไม่มีหน่วยงานมีหน้าที่ดูแลที่ชัดเจน ทำให้พื้นที่ค่อย ๆ เสื่อมสภาพการใช้งาน กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ การบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ศึกษาผ่านผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน เข้าชมวัตถุโบราณ เข้าชมวัตถุโบราณ เข้าชมสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม และเข้าพักในเรือนไทยริมน้ำ

เมื่อทำการวิเคราะห์ตามค่าเฉลี่ยแต่ละพื้นที่ศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยภายในชุมชนบ้านท่าพูดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 พื้นที่ศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ของแต่ละพื้นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัยโบราณมากที่สุด ($\bar{x} = 4.97$, $SD = 0.75$) รองลงมาได้แก่ คนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ศึกษา เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย เข้าชมวัตถุโบราณ มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรกรรม

ชุมชนบ้านท่าพูด ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในพื้นที่ ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเข้าชมวัตถุโบราณมากที่สุด ($\bar{x} = 5.22$, $SD = 0.86$) รองลงมาได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัยโบราณ มีคนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ศึกษา เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย และเข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ

ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในพื้นที่ ต้องการกิจกรรมการเข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำมากที่สุด ($\bar{x} = 5.18$, $SD = 1.07$) รองลงมา ได้แก่ การเข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย เข้าชมวัตถุโบราณ และกิจกรรมการทำอาหารท้องถิ่นตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในพื้นที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งเห็นได้ชัดในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายที่มีพื้นที่รวบรวมเรือสมัยโบราณ ชุมชนบ้านท่าพูด ที่มีพิพิธภัณฑ์ท่าพูด และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ในขณะที่ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่มีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ และชมสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมนั้น ค่อนข้างมีอุปสรรคเนื่องจากพื้นที่บางส่วนเข้าถึงได้ยาก รวมทั้งปัญหาในเรื่องเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล

ภาพที่ 4.10

บริเวณที่เก็บเรือภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ภาพที่ 4.11

ทางเดินชมเรือโบราณภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ตารางที่ 4.21

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ชุมชนตลาด ริมน้ำดอนหวาย (n = 136)		ชุมชนบ้านท่า พูด(n = 190)		ชุมชนริมน้ำ ตลาดใหม่(n = 44)		รวม (n = 370)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัย โบราณ	4.97	0.75	5.18	0.78	4.81	0.75	5.06	0.78	เห็นด้วย
มีคนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของ พื้นที่ศึกษา	4.83	1.06	5.15	0.76	4.86	0.85	5.00	0.90	เห็นด้วย
เข้าชมวัตถุโบราณ	4.52	1.08	5.22	0.86	5.00	0.77	4.94	0.99	เห็นด้วย
เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่า ทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย	4.63	0.88	4.95	0.89	5.15	0.83	4.86	0.90	เห็นด้วย
เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ	4.31	1.03	4.93	1.07	5.18	0.75	4.73	1.07	เห็นด้วย
ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้ากับชาวบ้าน	4.44	1.12	4.86	1.03	4.63	0.94	4.68	1.08	เห็นด้วย

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ชุมชนตลาด ริมน้ำดอนหวาย (n = 136)		ชุมชนบ้านท่า พุด(n = 190)		ชุมชนริมน้ำ ตลาดใหม่(n = 44)		รวม (n = 370)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำอาหาร ท้องถิ่น	4.43	1.10	4.81	0.92	4.90	0.88	4.68	1.00	เห็นด้วย
มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรกรรม	4.50	0.97	4.74	0.93	4.81	0.84	4.66	0.94	เห็นด้วย
การเข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับเกษตรกร ในพื้นที่	4.16	1.18	4.77	1.10	5.18	0.84	4.60	1.16	เห็นด้วย
เข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่มี อาชีพค้าขายในพื้นที่	3.89	1.34	4.48	1.22	4.77	0.88	4.30	1.27	ค่อนข้าง เห็นด้วย
ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ	3.85	1.21	4.13	1.28	4.22	0.91	4.04	1.22	ค่อนข้าง เห็นด้วย
เข้าร่วมการเล่นงิ้วของชาวบ้าน	3.65	0.92	3.97	1.14	4.29	0.85	3.89	1.05	ค่อนข้าง เห็นด้วย

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม
กลุ่มนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการให้
ข้อมูลเกี่ยวกับเรือโบราณของพื้นที่มากที่สุด ($\bar{x} = 5.03$, $SD = 0.78$) เนื่องจากสะท้อนเอกลักษณ์
ในด้านวิถีชีวิตริมน้ำ รองลงมา ได้แก่ การเข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ ทำบุญ ตักบาตรตอน
เช้าร่วมกับชาวบ้าน การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเกษตรกับชาวบ้าน และการบอกเล่า
ข้อมูลพื้นที่ศึกษาผ่านคนในชุมชน

เมื่อทำการวิเคราะห์จำแนกตามพื้นที่ศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองพื้นที่มี
ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตริมน้ำ ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
เรือในสมัยโบราณ การเข้าค้างคืนร่วมกับเรือนไทยริมน้ำ และการทำบุญตักบาตรตอนเช้ากับ
ชาวบ้าน เป็นต้น ซึ่งมีความใกล้เคียงกันทั้ง 2 พื้นที่ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าในชุมชนบ้านท่าพุดมี
โบราณวัตถุที่น่าสนใจภายในพิพิธภัณฑ์ท่าพุด และพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรม
อื่นในพื้นที่ ถือได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่สามารถดึงดูดผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

ตารางที่ 4.22

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวาย (n = 340)		ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)		รวม (n = 400)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรือในสมัยโบราณ	5.04	0.78	4.93	0.77	5.03	0.78	เห็นด้วย
เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ	5.05	0.75	4.85	1.00	5.02	0.80	เห็นด้วย
ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้ากับชาวบ้าน	4.89	0.97	4.96	0.71	4.90	0.93	เห็นด้วย
มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรกรรม	4.92	0.95	4.80	0.93	4.90	0.94	เห็นด้วย
มีคนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ศึกษา	4.90	0.82	4.51	0.89	4.84	0.84	เห็นด้วย
มีส่วนร่วมในกิจกรรมการทำอาหารท้องถิ่น	4.70	0.97	4.65	0.84	4.69	0.95	เห็นด้วย
การเข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่	4.53	0.90	4.66	0.95	4.55	0.91	เห็นด้วย
เข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในพื้นที่	4.48	1.04	4.33	1.11	4.46	1.05	เห็นด้วย
เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย	4.43	1.26	3.90	0.81	4.35	1.22	เห็นด้วย
ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ	4.19	1.13	4.66	1.14	4.26	1.14	ค่อนข้างเห็นด้วย
เข้าชมวัดอุโบสถ	4.25	1.16	3.73	0.91	4.18	1.14	ค่อนข้างเห็นด้วย
เข้าชมการเลี้ยงนกของชาวบ้าน	3.97	1.19	4.40	0.88	4.03	1.16	ค่อนข้างเห็นด้วย

3) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากแบบสอบถามผู้ที่อาศัย และนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษาได้มีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 4.21 และ 4.22 โดยผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามประเภทผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กิจกรรมที่ผู้ที่อาศัย และนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ปรากฏดังตารางที่ 4.23

ซึ่งผู้ศึกษาจำแนกการวิเคราะห์กิจกรรมออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชนมีความคิดเห็นว่าในแหล่งท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ผู้ตอบ

แบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชน

กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชนมีต้องการให้เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย การบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ การเข้าชมวัดอุทยาน และการเข้าชมสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจากค่า t-test ติดค่าลบ หมายความว่าเมื่อกิจกรรมกลุ่มนี้เกิดขึ้นในพื้นที่จะไม่สามารถคาดเดา ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ว่าจะสนใจกิจกรรมกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นหรือไม่

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความต้องการให้เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางเกษตรกรรม และเข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในพื้นที่ ซึ่งจากค่า t-test เป็นบวก หมายความว่าเมื่อกิจกรรมกลุ่มนี้เกิดขึ้นในพื้นที่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าวของผู้ตอบแบบที่อาศัยในชุมชนมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น

จากผลการวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยในชุมชนต้องการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวได้ง่ายกว่ากิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ซึ่งกิจกรรมกลุ่มที่สองเป็นกิจกรรมที่ใช้พื้นที่ภายในที่พักอาศัย หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจวัตรประจำวันของชุมชนมากขึ้น ซึ่งหากในพื้นที่ศึกษาสามารถพัฒนากิจกรรมในกลุ่มที่สองได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในชุมชนจะมีความต้องการในกิจกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายมากขึ้น

โดยอุปสรรคขั้นต้นอาจมาจากผู้ที่อาศัยในชุมชนไม่มั่นใจในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มที่สอง หรือขาดความเข้าใจในการนำเสนอเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว วิธีในการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจทำได้โดยให้ความรู้แก่ชุมชน และทดลองให้ชุมชนสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวจากกิจวัตรประจำวัน ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้เกิดในชุมชนได้ง่าย เป็นการนำนักท่องเที่ยวเข้าชมวัดอุทยาน การบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่ และสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เนื่องจากในพื้นที่มีทรัพยากรสำหรับทำกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ พิพิธภัณฑ์โบราณ ศาลาพักผ่อน และศาลาริมน้ำ เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมการทำบุญ ตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเกษตรกรรม และฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ ควรจัดอบรมคนในชุมชนเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยกิจกรรมการบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่และทำบุญ ตักบาตรตอนเช้าร่วมกับชาวบ้าน สามารถใช้พื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมดังกล่าว ในขณะที่การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเกษตรกรรม และกิจกรรมฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเป็นกิจกรรมที่ต้องจัดพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม และต้องดูแลเรื่องความปลอดภัยสำหรับกิจกรรมฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ อาจเตรียมพื้นที่ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือภายในที่พักอาศัยของชุมชน

กิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ และเข้าค้างคืนร่วมกับชาวบ้านที่ประกอบอาชีพค้าขาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีจำนวนร้อยละ 15 สนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืนร่วมกับชุมชน โดยพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นพื้นที่ต่อเนื่องที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตริมน้ำมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหนาแน่น ได้แก่ ชุมชนบ้านท่าพูด ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ และพื้นที่ต่อเนื่อง เป็นต้น

ตารางที่ 4.23

เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ควรมีในพื้นที่ศึกษาริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว				t	Sig.
	ผู้พักอาศัยภายในชุมชน (n = 370)		นักท่องเที่ยว (n = 400)			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
เข้าชมวัดอุโบสถ	4.94	0.99	4.18	1.14	-9.08	0.00
เข้าชมอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม เช่น เรือนไทย	4.86	0.90	4.35	1.22	-6.61	0.00
มีคนในชุมชนมาบอกเล่าข้อมูลของพื้นที่	5.00	0.90	4.84	0.84	-2.54	0.01
ทำบุญ ตักบาตรตอนเช้ากับชาวบ้าน	4.68	1.08	4.90	0.93	3.08	0.00
ฝึกให้นักท่องเที่ยวพายเรือ	4.04	1.22	4.26	1.14	2.65	0.00
เข้ามาพักค้างคืนเรือนไทยริมน้ำ	4.73	1.07	5.02	0.80	4.17	0.00
มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเกษตรกรรม	4.66	0.94	4.90	0.93	3.51	0.00
เข้าพักค้างคืนอยู่ร่วมกับชาวบ้านที่มีอาชีพค้าขายในพื้นที่	4.30	1.27	4.46	1.05	4.71	0.00

*ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภัยคุกคามจากการท่องเที่ยว จากการพัฒนาพื้นที่ศึกษาท้องถิ่นทำให้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่พักอาศัยและนักท่องเที่ยวในเรื่องความคิดเห็นในการปรับปรุงองค์ประกอบการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนภายในพื้นที่ศึกษา

4.3.4 การให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น

1) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชนเกี่ยวกับการปรับปรุงองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น

จากตารางที่ 4.24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชนมีความเห็นว่างค์ประกอบที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของพื้นที่ศึกษามากที่สุด ประกอบด้วย เรือท่องเที่ยว ($\bar{x} = 5.39$, $SD = 0.71$) รองลงมา ได้แก่ ทางเดินเท้า หลังคาบังแดด ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม และท่าเรือท่องเที่ยว เนื่องจากของผู้ตอบแบบสอบถามที่พักอาศัยภายในชุมชนมีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงองค์ประกอบดังกล่าวจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้สอยพื้นที่ภายในพื้นที่ศึกษา และทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 4.12

องค์ประกอบการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ตารางที่ 4.24

องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ควรปรับปรุงให้สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	ชุมชนตลาด ริมน้ำดอนหวาย (n = 136)		ชุมชนบ้านท่า พุด(n = 190)		ชุมชนริมน้ำ ตลาดใหม่(n = 44)		รวม (n = 370)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
เรือท่องเที่ยว	4.90	0.85	5.18	0.83	5.06	0.58	5.36	0.71	เห็นด้วย มากที่สุด
หลังคาบังแดด	5.25	0.70	5.01	0.86	5.13	0.66	5.13	0.79	เห็นด้วย
ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	5.52	0.67	5.25	0.72	5.25	0.71	5.11	0.79	เห็นด้วย
ท่าเรือท่องเที่ยว	4.98	0.84	5.08	0.88	5.06	0.66	5.06	0.82	เห็นด้วย

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่น

จากตารางที่ 4.25 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่างค์ประกอบที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อสะท้อนเอกลักษณ์ของพื้นที่ศึกษามากที่สุดประกอบด้วย เรือท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.46$ SD = 0.92) รองลงมา ได้แก่ ท่าเรือท่องเที่ยว ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม ชุมทางเข้า และศาลาที่นั่งทำน้ำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่กลุ่มนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และสัมผัสวัฒนธรรม ซึ่งหากมีการออกแบบให้องค์ประกอบสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น ได้แก่ เรือท่องเที่ยว และท่าเรือท่องเที่ยวที่ใช้วัสดุไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งจะนิยมในการใช้วัสดุหลักเป็นโครงสร้าง ราวกันตก ที่นั่งบนเรือเก้าอี้พลาสติก ซึ่งอาจจะเปลี่ยนมาใช้ไม้หรือออกแบบให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ท้องถิ่น เป็นต้น

ภาพที่ 4.13
ลักษณะของเรือท่องเที่ยว

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ภาพที่ 4.14
ท่าเรือท่องเที่ยว

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย มกราคม 2550

ตารางที่ 4.25

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว
ที่ควรปรับปรุงให้สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

องค์ประกอบการท่องเที่ยว	ชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวาย (n = 340)		ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)		รวม (n = 400)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
เรือท่องเที่ยว	4.44	0.89	4.61	1.07	4.46	0.92	เห็นด้วย
ท่าเรือท่องเที่ยว	4.34	1.04	4.78	1.00	4.41	1.05	เห็นด้วย
ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	4.35	0.84	4.63	0.78	4.39	0.84	เห็นด้วย
ซุ้มทางเข้า	4.35	0.64	4.46	0.67	4.37	0.64	เห็นด้วย
ศาลาที่นั่งทำน้ำ	4.18	0.91	4.73	0.89	4.26	0.93	ค่อนข้างเห็นด้วย

4.3.5 วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษาในการรองรับนักท่องเที่ยว

1) ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ โดยใช้การอธิบายผ่านองค์ประกอบของสถานที่ประกอบด้วย เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ที่รวมกิจกรรม และที่หมายตา โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยว และประเมินศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

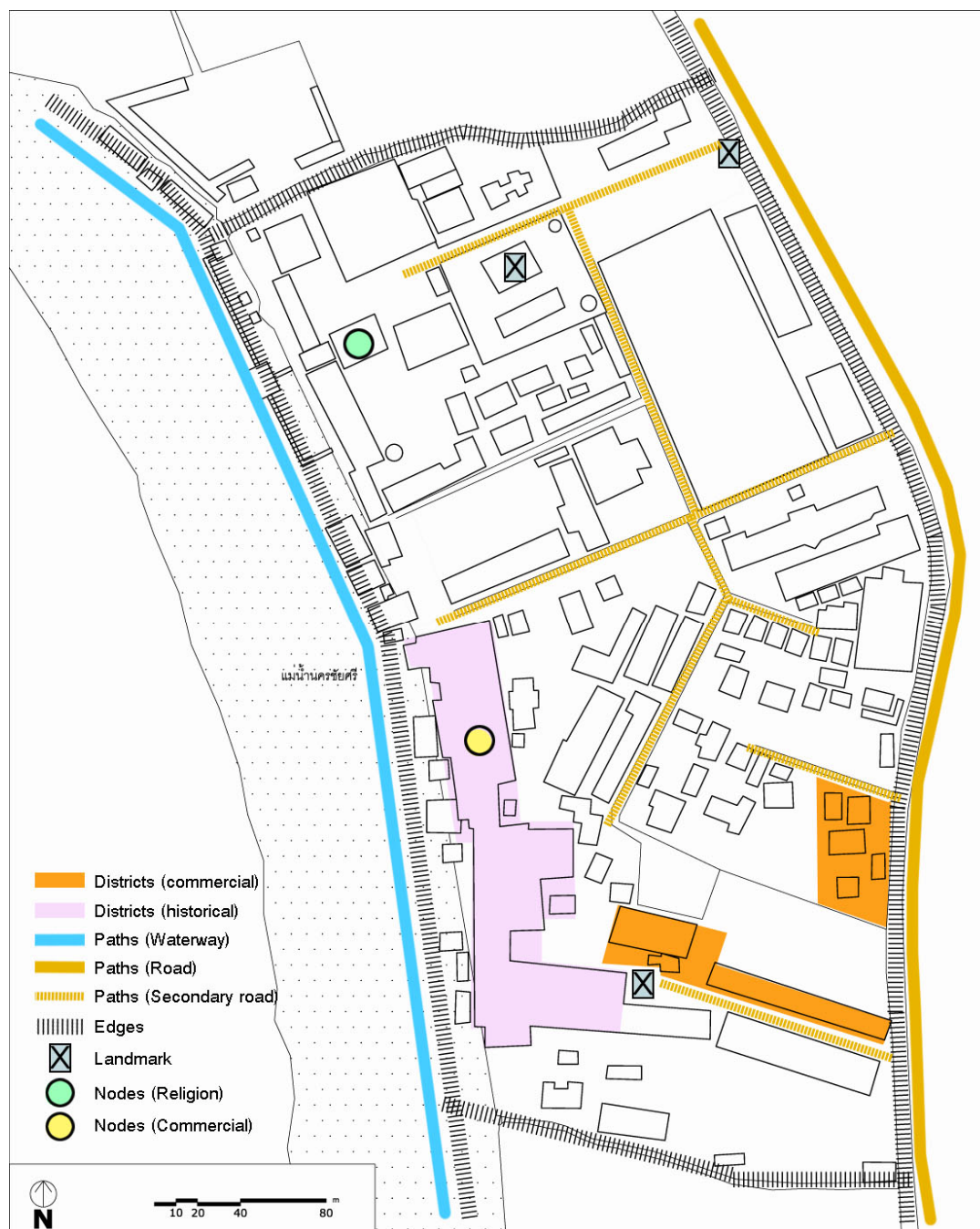
ในอดีตการวางผังภายในชุมชนให้ความสำคัญกับการคมนาคมทางน้ำ จากความเปลี่ยนแปลงที่มีการตัดถนนเข้าสู่พื้นที่ทำให้เส้นทางหลักในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไป การสำรวจพื้นที่ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นพื้นที่ที่มีองค์ประกอบของสถานที่ที่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำเอกลักษณ์ของพื้นที่ได้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ชุมชนบ้านท่าพูด และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ โดยชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ มีการกำหนดขอบเขตไม่ชัดเจน และที่หมายตาอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ยาก ทำให้ไม่สามารถแสดงเอกลักษณ์ภายในแหล่งท่องเที่ยวได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดจําสถานที่สำคัญในพื้นที่

ตารางที่ 4.26
องค์ประกอบของสถานที่ภายในพื้นที่ศึกษา

องค์ประกอบของสถานที่	ชุมชนตลาดริมน้ำดอน หวาย	ชุมชนบ้านท่าพูด	ชุมชนริมน้ำตลาดใหม่
เส้นทาง	สายไร่ชิง-ทรงคนอง (ทาง หลวงหมายเลข 3316) แม่น้ำนครชัยศรี	สายไร่ชิง-ทรงคนอง (ทางหลวงหมายเลข 3316) แม่น้ำนครชัยศรี	ถนนทางเข้าวัดทรงคนอง แยกจากสาย 7 (ทาง หลวงหมายเลข 3415) แม่น้ำนครชัยศรี
ขอบเขต	สายไร่ชิง-ทรงคนอง แม่น้ำนครชัยศรี คลองนา ที่ดินเอกชน	สายไร่ชิง-ทรงคนอง แม่น้ำนครชัยศรี คลองวัดท่าพูด กำแพงโรงเรียนวัดท่า พูด	แม่น้ำนครชัยศรี กำแพงโรงเรียนตลาด ใหม่ โรงเรียน เคียงคูด้ว
ย่าน	ชุมชนเก่า พานิชกรรม	ชุมชนเก่า พานิชกรรม	ชุมชนเก่า
ที่รวมกิจกรรม	ร้านค้าภายในชุมชน	ลานเอนกประสงค์วัดท่า พูด	โรงเรียน เคียงคูด้ว
ที่หมายตา	ซุ้มทางเข้า ป้าย วัด ท่าเรือ ศาลเจ้า	ซุ้มทางเข้า ป้ายทำน้ำ	ศาลาทำน้ำ อนุสาวรีย์ขุนทวีป ประชาชน

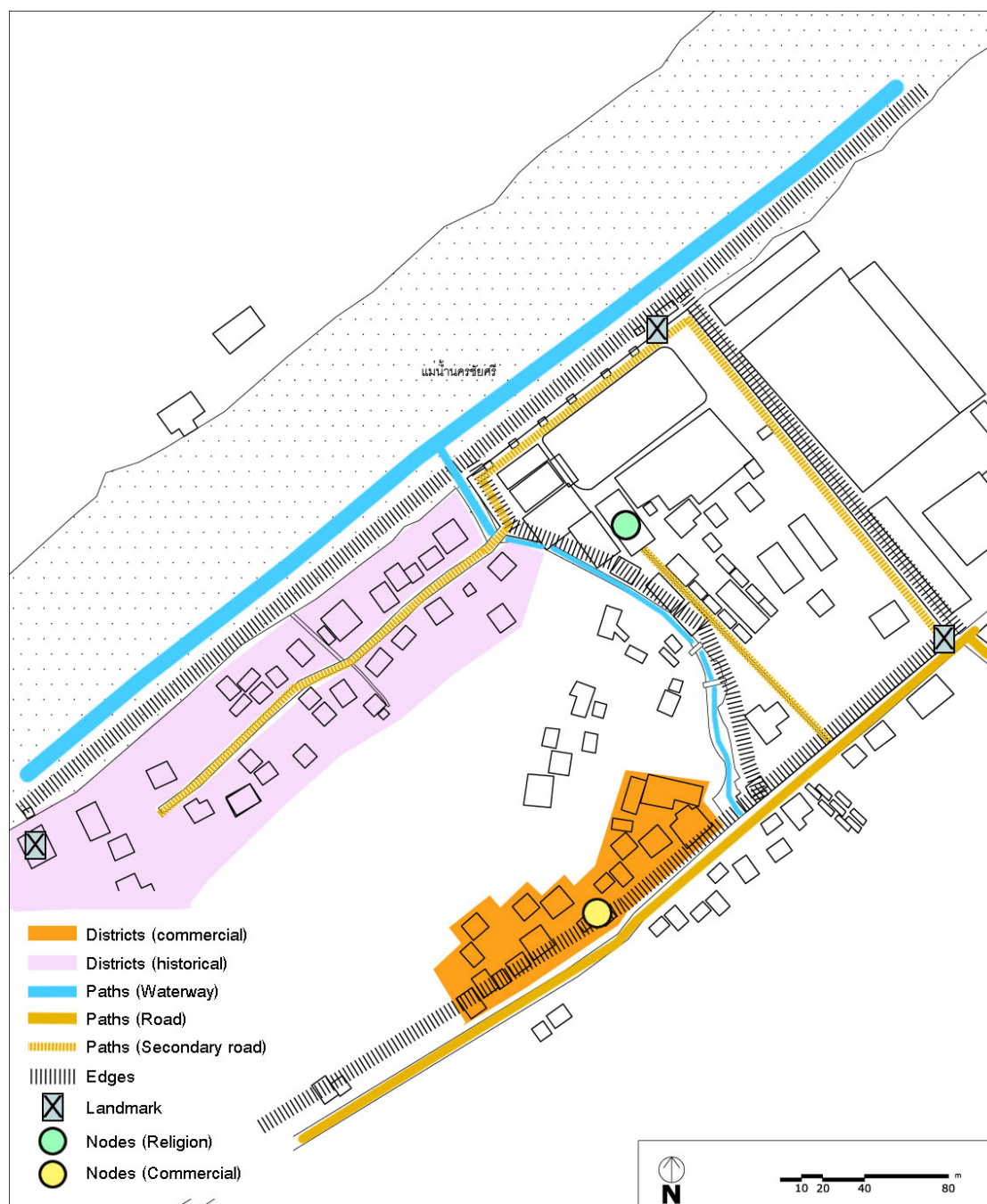
ซึ่งได้แสดงตำแหน่งองค์ประกอบภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายในภาพที่ 4.13
ชุมชนบ้านท่าพูดในภาพที่ 4.14 และชุมชนริมน้ำตลาดใหม่ในภาพที่ 4.15

ภาพที่ 4.15
องค์ประกอบภายในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย

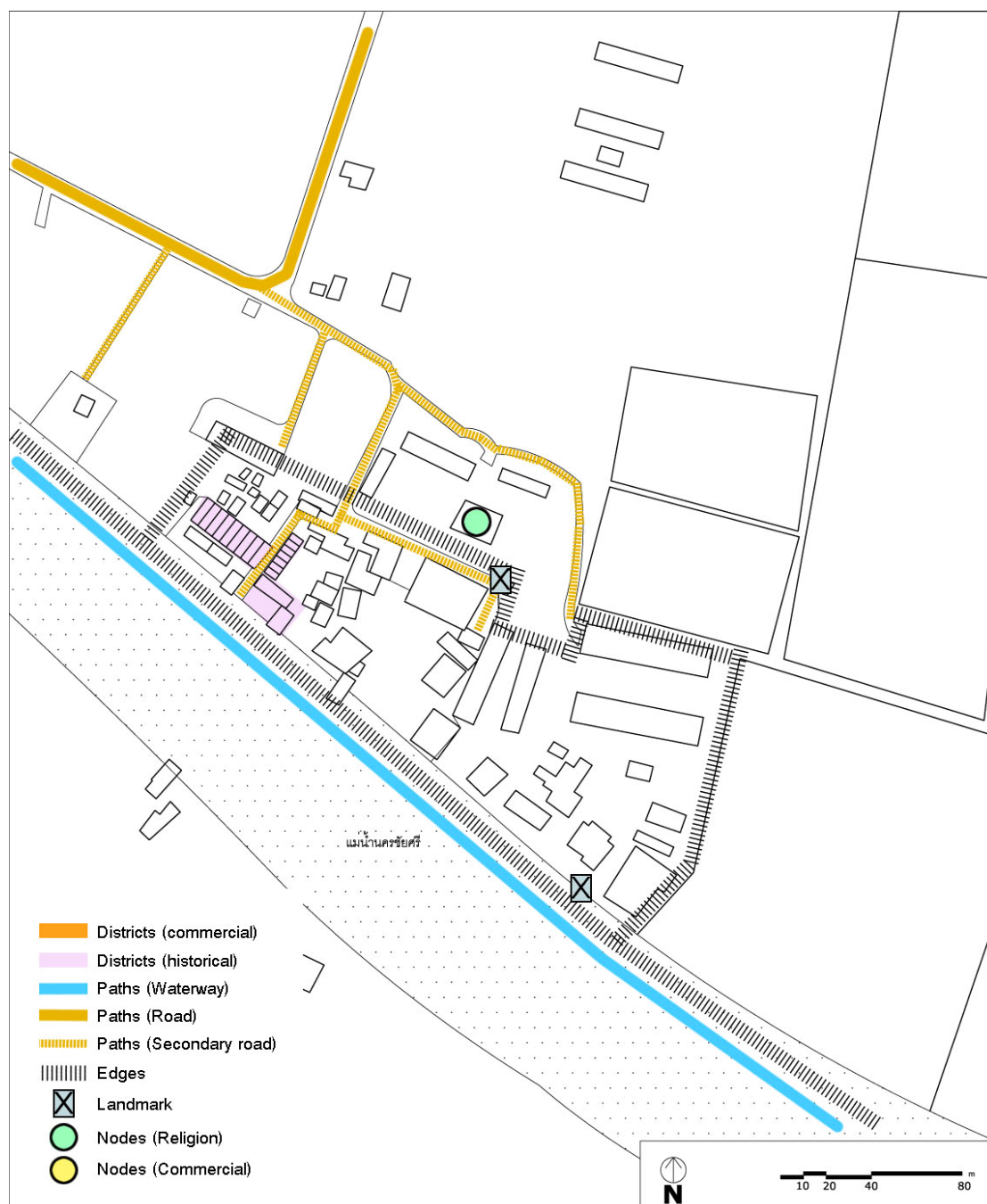
ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ภาพที่ 4.16
องค์ประกอบภายในชุมชนบ้านท่าพูด

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

ภาพที่ 4.17
องค์ประกอบภายในชุมชนริมน้ำตลาดใหม่

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร, 2545.(ดัดแปลง)

2) ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว

ศักยภาพในเรื่องการให้บริการนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา โดยสอบถามความพึงพอใจนักท่องเที่ยวในการเข้ามาใช้งานภายในพื้นที่ท่องเที่ยว จากตารางที่ 4.27 พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ ประกอบด้วย เส้นทาง การเข้าถึงทำได้สะดวก ($\bar{x} = 4.71$, $SD = 0.83$) ป้าย สัญลักษณ์สามารถใช้แสดงเส้นทางสู่สถานที่ท่องเที่ยว และบรรยากาศร่มรื่นจากต้นไม้ภายในพื้นที่

ภายในพื้นที่ศึกษาควรปรับปรุงองค์ประกอบการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้ ขนาดของช่องทางเท้าของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.20$, $SD = 0.98$) สภาพการใช้งานของห้องน้ำ สภาพการใช้งานของที่นั่งพักคอย จำนวนที่นั่งพักคอยพอเพียง และสภาพการใช้งานของเส้นทางเท้าของนักท่องเที่ยว โดยชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีปัญหาเรื่องขนาดและสภาพการใช้งานช่องทางเดินเท้า

ตารางที่ 4.27

ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
ของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มนักท่องเที่ยว

ลักษณะการใช้พื้นที่	ชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวาย (n = 340)		ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)		รวม (n = 400)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
เส้นทาง การเข้าถึงได้สะดวก	4.07	0.80	4.75	0.98	4.71	0.83	พึงพอใจ
ป้าย สัญลักษณ์ ใช้แสดงเส้นทางสู่ สถานที่ท่องเที่ยวได้ชัดเจน	4.50	0.91	4.53	1.04	4.50	0.93	พึงพอใจ
บรรยากาศความร่มรื่นจากต้นไม้ ภายในพื้นที่	4.09	1.13	4.71	1.00	4.18	1.14	ค่อนข้างพึงพอใจ
ความสามารถในการรองรับปริมาณ รถยนต์ของที่จอดรถพอเพียง	3.95	1.06	4.03	1.05	3.96	1.06	ค่อนข้างพึงพอใจ
จำนวนห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว	3.62	0.93	3.85	1.29	3.66	1.00	ค่อนข้างพึงพอใจ
แผ่นป้ายบอกข้อมูลของสถานที่ ท่องเที่ยวชัดเจน	3.54	0.95	4.20	1.11	3.64	1.00	ค่อนข้างพึงพอใจ
สภาพการใช้งานของที่จอดรถ	3.34	0.99	4.01	1.09	3.44	1.03	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

ลักษณะการใช้พื้นที่	ชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวาย (n = 340)		ชุมชนบ้านท่าพูด (n = 60)		รวม (n = 400)		แปลผล
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
สภาพการใช้งานของเส้นทางเท้าของ นักท่องเที่ยว	3.31	0.97	3.88	1.15	3.39	1.02	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ
จำนวนที่นั่งพักคอยพอเพียง	3.24	1.04	3.95	1.19	3.35	1.10	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ
สภาพการใช้งานของที่นั่งพักคอย	3.24	1.01	3.73	1.19	3.32	1.05	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ
สภาพการใช้งานของห้องน้ำสำหรับ นักท่องเที่ยว	3.22	1.13	3.81	1.44	3.31	1.20	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ
ขนาดของช่องทางเท้าของ นักท่องเที่ยว	3.10	0.90	3.76	1.19	3.20	0.98	ค่อนข้างไม่พึง พอใจ

4.3.6 การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน ข้อมูลจากการสำรวจ และสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัย ภายในพื้นที่ศึกษาริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี

ประชากรที่ได้จากคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ทั้งหมด 13 หลัง โดยคัดเลือกจาก เรือนไทย
เรือนท้องถิ่น และเรือนในสวน ภายในพื้นที่ศึกษารวมทั้งพื้นที่ต่อเนื่อง และเป็นกลุ่มที่ยินดีให้ข้อมูล
จากการประเมินลักษณะทางกายภาพพบว่าที่พักอาศัยที่เหมาะสมในการทำโฮมสเตย์ ประกอบด้วย

บ้านเลขที่ 31 หมู่ 6 ตำบลบางเตย

บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง

บ้านเลขที่ 37/7 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง

บ้านเลขที่ 39 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง

บ้านเลขที่ 40 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง

บ้านเลขที่ 44 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง

บ้านเลขที่ 20 หมู่ 9 ตำบลท่าตลาด

โดยพิจารณาจากรูปแบบที่พัทธาศัยสามารถสะท้อนความเป็นท้องถิ่น และมีพื้นที่สำหรับเหลือในการปรับปรุงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยตารางที่ 4.28 ได้แสดงผลการสำรวจลักษณะทางกายภาพของที่พักอาศัยภายในชุมชน

ตารางที่ 4.28

รูปแบบที่พักอาศัยของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชน

ประชากร	รูปแบบสถาปัตยกรรม			การเข้าถึง		ประเภทอาคาร		ลักษณะฐานโครงสร้าง			วัสดุผนัง			รูปแบบหลังคา			วัสดุหลังคา	
	เรือนไทย	เรือนท้องถิ่น	เรือนในสวน	ทางบก	ทางน้ำ	เรือนเดี่ยว	เรือนหมู่	ยกใต้ถุน	เสาเหนือหน้า	บนดิน	ไม้	ปูน	สมัยใหม่(โลหะ)	ทรงไทย	จั่ว	เรียบลาดเอียง	กระเบื้องดินเผา	กระเบื้องใยหิน
31 หมู่ 6 ต. บางเตย			●	●	●	●			●		●		●		●	●		●
24 หมู่ 7 ต. ไชยง	●			●	●	●		●			●		●	●		●	●	
34/1 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●	●	●			●		●				●	●		●
35/4 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●		●				●	●	●			●			●
37/7 หมู่ 7 ต. ไชยง	●			●		●		●			●	●	●	●				●
39 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●		●			●		●				●			●
40 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●		●			●		●				●			●
44 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●	●	●				●	●				●			●
45 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●	●	●				●	●	●	●	●				●
45/1 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●		●				●	●	●	●		●			●
46 หมู่ 7 ต. ไชยง		●		●	●	●				●	●	●	●	●				●
20 หมู่ 9 ต. ท่าตลาด	●			●	●		●	●			●			●			●	
22 หมู่ 9 ต. ท่าตลาด	●			●	●		●			●	●	●		●			●	●

หมายเหตุ: จากการสำรวจ, มกราคม 2550.

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นในการศึกษา

- 1) การใช้พื้นที่ภายในชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน
- 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

ซึ่งผู้ศึกษาได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัยในชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ การนำนักท่องเที่ยวเข้าชมวิถีชีวิตภายในชุมชน การปรับปรุงพื้นที่ และการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาค้างคืนในชุมชน เป็นต้น

1) การใช้พื้นที่ภายในชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยว

(1) จากการสัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัยในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม พบว่าส่วนมากยินดีให้ความร่วมมือในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน (ร้อยละ 85) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนมากมีเห็นด้วยในการเพิ่มต้นไม้บริเวณบ้านเพื่อสร้างความร่มรื่น โดยที่พักอาศัยที่ควรมีการปรับปรุงบริเวณที่พักอาศัย ได้แก่ บ้านเลขที่ 34/1 หมู่ 7 ต.ไร่ขิง บ้านเลขที่ 44 หมู่ 7 ต. ไร่ขิง และบ้านเลขที่ 22 หมู่ 9 ตำบลท่าตลาด เนื่องจากพื้นที่บริเวณที่พักอาศัยอยู่ในสภาพไม่เป็นระเบียบ อุปสรรคในการปรับปรุงภูมิทัศน์ได้แก่ปัญหาน้ำท่วม

ภาพที่ 4.18

สภาพบริเวณที่พักอาศัยที่เก็บของที่ไม่เป็นระเบียบ

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

(2) จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับพื้นที่เหลือใช้ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีพื้นที่เหลือใช้ภายนอกที่พักอาศัย ร้อยละ 62 โดยที่พักอาศัยที่ไม่มีพื้นที่เหลือใช้จะเป็นเรือนท้องถนนที่ปลูกที่พักรออาศัยต่อเนื่องกัน และที่พักอาศัยที่ไม่มีดูแลรักษาต้นไม้บริเวณบ้าน มีอุปสรรคเรื่องการควบคุมดูแลเรื่องการจัดเก็บวัสดุต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ และเรื่องน้ำท่วม

ที่พักอาศัยที่มีพื้นที่เหลือใช้ภายในที่พักอาศัย ร้อยละ 62 พื้นที่เหลือใช้ภายในที่พักอาศัย ประกอบด้วย ส่วนโถง และห้องนอน มีอุปสรรคเรื่องการควบคุมดูแลเรื่องการเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ

(3) จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นในกรณีที่มีการส่งเสริมที่พักออาศัยภายในชุมชนให้คงรูปแบบเดิม พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนร้อยละ 15 เนื่องจากปัจจุบันสภาพทางสังคมเปลี่ยนแปลงดังนั้นการรักษารูปแบบเดิมจะทำได้ลำบากมากขึ้นรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับที่พักออาศัยรูปแบบใหม่ และผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนร้อยละ 85 โดยเชื่อว่าหากมีการบริหารจัดการที่ดี เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ก็จะช่วยพัฒนาชุมชนไปพร้อมกับการอนุรักษ์ที่พักออาศัยรูปแบบเก่า

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน

พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความยินดีให้นักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมภายในที่พักออาศัยร้อยละ 70 โดยคาดหวังให้เกิดกิจกรรม และรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ยินดีให้นักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมภายในที่พักออาศัยร้อยละ 15 เนื่องจากไม่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามารบกวนเนื่องจากต้องการพักผ่อน และผู้ให้สัมภาษณ์ไม่แน่ใจที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมภายในที่พักออาศัย ร้อยละ 15 เนื่องจากไม่มั่นใจความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และขาดความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ รูปแบบที่พักออาศัยท้องถิ่น กิจกรรมการประกอบอาชีพของชุมชน เป็นต้น

ภาพที่ 4.19

การเตรียมใบตองเพื่อใช้ห่อขนม

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

ภาพที่ 4.20
การทำแบบหล่อฐานพระพุทธรูป

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย สิงหาคม 2549

ความต้องการในการดำเนินกิจการเกี่ยวกับท่องเที่ยวของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ที่สนใจดำเนินกิจการเกี่ยวกับท่องเที่ยว ร้อยละ 38 กิจกรรมที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสนใจ ประกอบด้วย การทำโฮมสเตย์ พานักท่องเที่ยวชมสวน การพูดคุยให้ข้อมูลพื้นที่ศึกษา ค้าขายกับ นักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงรายละเอียดภายในตารางที่ 4.29 ผู้ที่ไม่สนใจดำเนินกิจการเกี่ยวกับ ท่องเที่ยว ร้อยละ 38 และผู้ไม่แน่ใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ร้อยละ 24

ตารางที่ 4.29
กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

เจ้าของที่พักอาศัยที่สนใจดำเนินการการท่องเที่ยว	โฮมสเตย์	พานักท่องเที่ยวชมสวน	การพูดคุยให้ข้อมูลพื้นที่ศึกษา	ค้าขายกับนักท่องเที่ยว
31 หมู่ 6 ต. บางเตย	●	●	●	-

ตาราง 4.29 (ต่อ)

เจ้าของที่พักอาศัยที่สนใจดำเนินการ ท่องเที่ยว	โฮมสเตย์	พานักท่องเที่ยว ชมสวน	การพูดคุยให้ ข้อมูลพื้นที่ ศึกษา	ค้าขายกับ นักท่องเที่ยว
24 หมู่ 7 ต. ไชยง	●	-	●	-
35/4 หมู่ 7 ต. ไชยง	-	●	●	●
39 หมู่ 7 ต. ไชยง	-	●	●	-
45/1 หมู่ 7 ต. ไชยง	-	-	●	-
22 หมู่ 9 ต. ท่าตลาด	-	●	-	-

จากการศึกษาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ได้มีควบคุมการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักไปให้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินค้าและบริการภายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์สามารถประกอบอาชีพพร้อมกับให้บริการนักท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 62 และไม่สามารถประกอบอาชีพพร้อมให้บริการนักท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 38 ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หากพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เข้ามามีบทบาทในชุมชน

โดยผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริมภายในครอบครัว ร้อยละ 92 และต้องการให้เป็นรายได้หลัก ร้อยละ 8 โดยผู้ที่ต้องการให้เป็นรายได้หลักเนื่องจากปัจจุบันมีรายได้ไม่แน่นอนทำให้คาดหวังรายได้จากการท่องเที่ยว

จากการศึกษาในบทที่ 2 เรื่องการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวควรได้รับการยอมรับจากชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน โดยได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า ควรดกกิจกรรมที่รบกวนชุมชน ร้อยละ 69 และควรควบคุมกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ร้อยละ 46 ได้แก่ การร้องคาราโอเกะ การขี่เจ็ตสกี เป็นต้น รวมทั้งมีการเสนอให้ควบคุมปริมาณ หรือช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อชุมชน

การควบคุมประเภทนักท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการนักท่องเที่ยวที่สัญชาติไทย ร้อยละ 100 เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับการสื่อสาร

และอยู่ในช่วงวัยทำงาน ร้อยละ 23 เนื่องจากให้นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบและสามารถดูแลตัวเองได้

3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

ผลจากแบบสอบถามในตาราง 4.20 และ 4.21 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ที่อาศัยภายในชุมชน และนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์อยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เจ้าของที่พักอาศัยในการปรับปรุงที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์สนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน ร้อยละ 15 ไม่สนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน ร้อยละ 62 และไม่แน่ใจให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน ร้อยละ 23 โดยกลุ่มที่ไม่ต้องการให้เหตุผลดังต่อไปนี้ ไม่มั่นใจในความปลอดภัย ร้อยละ 63 ไม่มีเวลาในการดูแลนักท่องเที่ยว ร้อยละ 36 ไม่มีกิจกรรมในการรองรับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 27 ไม่มีพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 27 และไม่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้าพักค้างคืน ร้อยละ 15 ซึ่งในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยว และพื้นที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวสามารถออกแบบพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในขณะที่ทัศนคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการนำคนแปลกหน้าเข้ามาพักค้างคืนภายในที่พักอาศัยอาจจำเป็นต้องมีการคัดเลือกโฮมสเตย์เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาขึ้นในพื้นที่และหาทางป้องกันความปลอดภัยสำหรับเจ้าของที่พักอาศัย และนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กลุ่มผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ประกอบด้วย ผู้ที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยภายในที่พักอาศัย ได้แก่ พรเทพ ดวงประชา บ้านเลขที่ 24 หมู่ 7 ต.ไร่ขิง และนิรุช การะเวก บ้านเลขที่ 31 หมู่ 6 ต.บางเตย ส่วนกลุ่มที่ไม่แน่ใจ เนื่องจากไม่มั่นใจในการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักค้างคืนร่วมกับชุมชน ได้แก่ ประภา ภูมิถาวร บ้านเลขที่ 39 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง สมศรี ตาดทิพย์ บ้านเลขที่ 45/1 หมู่ 7 ตำบลไร่ขิง สมชาย วสุรณ บ้านเลขที่ 22 หมู่ 9 ตำบลท่าตลาด โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อปรับปรุงที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับนอน ห้องครัว ห้องน้ำ ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์สามารถลงทุนเพื่อปรับปรุงที่พักอาศัย ร้อยละ 60 และไม่สามารถลงทุนเพื่อปรับปรุงที่พักอาศัย ร้อยละ 40

เมื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นในการเข้าร่วมกลุ่มที่พักอาศัยรูปแบบโฮมสเตย์ เจ้าของที่พักอาศัยมีความเห็นว่าควรรวมกลุ่มเพื่อง่ายในการทำประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สอดคล้องกับเนื้อหาในส่วนการจัดการโฮมสเตย์ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวในบทที่ 2 ในส่วนการจัดการโฮมสเตย์

สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่พักอาศัยภายในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ศึกษาภายในชุมชน และการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์

(1) การพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่เจ้าของที่พักอาศัยจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อให้ภูมิทัศน์ชุมชนสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น ชุมชนค่อนข้างเห็นด้วยเกี่ยวกับการพัฒนา และให้ความเห็นว่าก่อนจะมีถนนเข้ามาในชุมชน รั้วของชุมชนประกอบด้วยต้นไม้ทำให้บรรยากาศมีความร่มรื่น

ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมภายในที่พักอาศัย ซึ่งกิจกรรมที่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เช่น ศิลปะการปั้นปูน การทำสวน และการเลี้ยงปลา ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ระหว่างท่องเที่ยวภายในชุมชน

(2) การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยภายในชุมชน พบว่า มีเพียงร้อยละ 15 ที่สนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้าน ส่วนมากไม่มั่นใจเรื่องความปลอดภัยในการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยภายในครอบครัว ดังนั้น หากมีการควบคุมความปลอดภัยตามที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในบทที่ 2 จะทำให้ชุมชนมีความมั่นใจมากขึ้น